

Brangios Seserys, brangūs Broliai,

Jūsų rankose yra naujausias Pašvęstojo gyvenimo institutų ir Apaštalinio gyvenimo draugijų Kongregacijos dokumentas „Jaunam vynui nauji vynmaišiai“. Jei reikėtų trumpai nusakyti, koks yra šis naujasis dokumentas, ko gero, svarbu pradėti nuo to, koks jis nėra. Tai nėra dar vienas leidinys, kuris tik papildytų vienuolinių namų biblioteką, jis nėra sudėtingas, bet ir nėra tiek pritaikytas visiems, jog galiausiai nebetiktų nė vienam.

Tai yra *Gairės*. Jos brėžiamos tam, kad mes, pašvęstieji, galėtume pamatyti mūsų gyvenamojo laiko tikrovę (su visais pozityviais ir negatyviais aspektais), *ižvelgti-atpažinti* Dievo ir laiko ženklus ir drauge viltingai keliauti pirmyn.

Norėtūsi, kad šis dokumentas būtų *parankinis* ir *kišeninis*, kad patektų į kiekvienos pašvęstosios ir kiekvieno pašvęstojo Lietuvoje rankas. Linkėčiau skaityti pasižymint ir pasibraukiant tas vietas, kurios atliepia jūsų asmeninę ir bendruomeninę patirtį.

Prie *Gairių* pridedamos *Pratybos*, kurias galite atlikti savo bendruomenėje, kad ši Bažnyčios brėžiama kelio atkarpa būtų nueita drauge, be vėlavimų ir atidėlojimų, atnaujinant mūsų Kongregacijų ir Institutų vynmaišius Naujam Viešpaties Jėzaus Kristaus Vynui.

Vyskupas Linas Vodopjanovas OFM
LVK Vienuolijų reikalų komisijos pirmininkas

Niekas nepila jauno vynu į senus vynmaišius. Antraip vinas suplėšytų vynmaišius, ir nueitų niekais ir vinas, ir vynmaišiai. Jaunam vynu – nauji vynmaišiai!

(Mk 2, 22)

IŽANGA

Pašvęstojo gyvenimo institutų ir Apaštalinio gyvenimo draugijų Kongregacija nuo 2014 m. lapkričio 27 iki 30 d. šventė Dikasterijos plenarinį susirinkimą tema: „*Jaunam vy-
nui – nauji vynmaišiai*. Pašvęstasis gyvenimas 50 metų po *Lumen gentium* ir *Perfectae caritatis*“. Buvo atkreiptas dėmesys į pašvęstojo gyvenimo nueitą kelią po Vatikano II susirinkimo, stengiantis apibendrinti vis dar likusius atvirus iššūkius.

Šios *Gairės* yra išdava to, kas buvo svarstoma per minėtąjį plenarinį susirinkimą, ir vėlesnių apmąstymų, parengtų po daugybės susitikimų per Pašvęstojo gyvenimo metus, kuomet į Romą, prie šv. Petro sosto, buvo atvykę pašvęstieji ir pašvęstosios iš visų pasaulio kraštų.

Pradedant nuo Vatikano II susirinkimo, Bažnyčios Magisteriumas nuolatos lydėjo pašvęstųjų asmenų gyvenimą. Ypačingai ši Dikasterija pateikė svarbias atskaitos ir vertybių koordinatas: instrukcijas *Potissimum institutioni* (1990), *Broliškas gyvenimas bendruomenėje* (1994), *Iš naujo pradėti nuo Kristaus* (2002), *Vadovavimo tarnystė ir klusnumas. Faciem tuam, Domine, requiram* (2008) ir *Brolio vienuolio tapatybė ir misija Bažnyčioje (Identità e missione del Fratello religioso nella Chiesa)* (2015).

Šios *Gairės* yra dalis tų *evangelinio atpažinimo/ižvelgimo* pratybų, „kai mėginama – Dvasios šviesoje – pažinti Dievo „*kvietimą*, girdimą toje pačioje istorinėje situacijoje“¹. Joje ir per ją Dievas kviečia mūsų laikmečio pašvęstuosius ir pašvęstąsias, nes „visi esame raginami atsiliepti į kvietimą išeiti iš patogaus

¹ PRANCIŠKUS, Ap. Par. *Evangelii gaudium* (2013 m. lapkričio 24 d.), 154.

būvio ir išdrįsti pasiekti visus pakraščius, kuriems reikia Evangelijos šviesos².

Tai bažnytinio atpažinimo/įžvelgimo pratybos, per kurias pašvęstieji ir pašvęstosios yra kviečiami leisti į naujas keliones, kad idealai ir mokymas įsikūnytų gyvenime: sistemose, struktūrose, tarnystėse, gyvenimo būde, santykiuose ir kalboje. Popiežius Pranciškus pabrėžia tokio pasitikrinimo būtinumą: „Tikrovė viršesnė už idėją. [...] Tikrovė tiesiog yra, o idėja išrutuliojama. Vengiant, kad idėja galiausiai atsiskirtų nuo tikrovės, tarp abiejų turi vykti nuolatinis dialogas. Gyventi vien žodžių, įvaizdžių, išvedžiojimų karalijoje pavojinga“³.

Gali nutikti, kad net plačiame ir turtingame *accomodata renovatio* (lot. pritaikyto atsinaujinimo) procese, besitęsiančiame po Susirinkimo, pašvęstasis gyvenimas susiduria su vis dar atvirais iššūkiais, kurių reikia imtis „ryžtingai ir toliaregiškai“⁴.

Atpažinimo/įžvelgimo pratybų perspektyvoje šiomis *Gairėmis* siekiama išanalizuoti netinkamas praktikas, nurodyti sustojusius procesus, užduoti konkrečius klausimus, išsiaiškinti santykių, valdymo, ugdymo struktūrų teikiamą realią paramą evangelinei pašvęstųjų asmenų gyvenimo formai.

Gairės skirtos drąsiai ir atvirai (gr. *parresia*) išmėginti *vynmaišius*, tinkamus saugoti *jauną vyną*, kurį Dvasia nuolat dovanoja savo Bažnyčiai, raginant imtis pokyčių konkrečiais trumpalaikiais ir ilgalaikiais veiksmais.

² *Ten pat*, 20.

³ *Ten pat*, 231.

⁴ *Ten pat*, 58.

I.

JAUNAM VYNUI – NAUJI VYNMAIŠIAI

Jėzaus žodžiai (gr. *logion*)

1. Vienas Viešpaties Jėzaus posakis gali nušviesti pašvęstojo gyvenimo kelią mūsų laikmečio iššūkių akivaizdoje ir Vatikano II Susirinkimo norėtoje atsinaujinimo dvasioje: *jaunas vynas* ir *naujus vynmaišius* (*Mk 2, 22*). Šis išmintingas Viešpaties pasakymas užfiksuotas visose sinoptinėse Evangelijose, kurios jį pateikia viešosios Jėzaus veiklos pradžios kontekste. Evangelistas Morkus įrašo jį kaip esminį Jėzaus atsaką į pirmąsias provokuojančias Kafarnaumo fariziejų kritines pastabas dėl Jo veikimo laisvės ir autonomijos (*Mk 2, 18–22*). Matas šį *logion* nukelia kiek toliau, tarsi užantspauduodamas pranašišką gailingumą vietą Jėzaus žodžių ir veiksmų centre (*Mt 9, 16–17*). Lukas dar tikslesnis, pateikdamas šios provokacijos kontekstą ir pabrėždamas, kad neįmanoma užmegzti dialogo su turinčiais pasenusį mąstymą (*Lk 5, 36–39*). Šis evangelistas pažymi, kad medžiagos gabalas išplėšiamas iš *naujo drabužio*, jau užbaigto (o Matui tai *milas*), kad būtų užsiūtas ant *seno*. Šis neteisingas veiksmas sukelia dvigubą žalą (*Lk 5, 36*), ir pridėdamas dar vienas daug atskleidžiantis sakinytis: *Ir niekas, gėręs seno vyno, nenori jauno; jis sako: „Senasis geresnis!“* (*Lk 5, 39*).

Visiems trims sinoptiniams evangelistams svarbu pabrėžti Viešpaties Jėzaus stiliaus naujumą: atskleisdamas pasauliui gailingąjį Tėvo veidą, jis kritiškai žiūri į įprastinių religinių schemų laikymąsi. Atleisti nuodėmes ir priimti kiekvieną žmogų jo kančios slėpinyje, netgi klaidoje, yra radikali naujovė. Ši naujovė

išmuša iš pusiausvyros tuos, kurie pripratę tiesiog kartoti schemą, kurioje viskas jau numatyta ir apibrėžta. Toks elgesys ne tik sugėdina, bet ir nuo pat pradžių tampa atmetimo priežastimi. Būdas, kuriuo Jėzus skelbia Dievo Karalystę, yra grįstas *laisvės įstatymu* (plg. *Jok 2, 12*), kuris leidžia naujaip užmegzti santykių su žmonėmis ir konkrečiomis situacijomis. Šis būdas turi *jauno vyno spalvą* ir skonį, tačiau kyla rizika, kad bus suplėšyti *seni vynmaišiai*. Šis įvaizdis aiškiai atkleidžia būtinybę, kad institucinės, religinės ir simbolinės formos visada turi pasižymėti *lankstumu*. Be to reikalingo lankstumo, jokia institucinė forma, kad ir kaip gerbtina ji būtų, negali pakelti gyvenimo įtampų nei atsakyti į laikmečio iššūkius.

2. Viešpaties Jėzaus naudojamas palyginimas yra paprastas ir kartu reiklus. Vynmaišis, apie kurį kalbama trumpame palyginime, yra minkštos odos talpa, kuri dar gali plėstis, leisdamą kvėpuoti jaunam vynui, kuris vis dar tebesifermentuoja. O jei būtų per laiką išsausėjęs ir sukietėjęs, vynmaišis nebeturėtų elastingumo, reikalingo pakelti gyvą jauno vyno spaudimą. Tad jis galėtų tik suplyšti, ir būtų prarastas tiek vynas, tiek vynmaišis. Evangelistas Jonas panaudos tą pačią metaforą apie *gerą vyną* (*Jn 2, 10*), patiektą Kanos vestuvėse, kad nurodytų pranašišką džiaugsmingo ir gyvybe trykštančio Evangelijos skelbimo naujumą. Tokiu būdu *geras vynas* ir *jaunas vynas* tampa Jėzaus veikimo ir mokymo simboliu: jo negalima sutalpinti senuose religinių sekuliarizuotų schemų, nepajėgiančių atsiverti naujiems pažadams, vynmaišiuose. Kai evangelistas Lukas kalba apie seną vyną, kuris yra *geresnis* (gr. *chrestòs*), jis, žinoma, nurodo į fariziejų ir tautos seniūnų prisirišimą prie sustabarėjusių ir griežtų praeities formų. Bet turbūt tai dar ne viskas. Ir patys antrosios

kartos krikščionys turi atkreipti dėmesį į polinkį pilnai neatsiverti Evangelijos naujovei. Rizika pasiduoti pagundai grįžti prie seno stiliaus, kuriame pasaulis užsidares savo įsitikinimuose ir įpročiuose, tyko nuolatos. Bažnyčios istorijoje nuo pat pradžių iškilo pagunda taktiškai prisiderinti, kad būtų galima išvengti nuolatinių širdies atsivertimo iššūkių.

Viešpaties Jėzaus žodis padeda mums priimti naujovės iššūkį, kuris reikalauja ne tik priėmimo, bet ir atpažinimo/įžvelgimo. Reikia sukurti struktūras, kurios tikrai būtų tinkamos saugoti novatorišką Evangelijos turtingumą, kad juo būtų gyvenama tarnaujant visiems, išlaikant jo kokybę ir gerumą. *Jaunam vynei* reikia leisti fermentuotis, tarsi kvėpuoti vynmaišiuose, kad jis galėtų tinkamai subręsti, galiausiai būtų ragaujamas ir juo būtų dalijamasi. Tą patį galima pasakyti ir apie drabužio ir lopo įvaizdį: negalima išplėsti gabalo audinio iš naujo drabužio, kad užlopytum jau palaiķį drabuį. Taip darant sukuriama įtampa, kuri suplėšo senąjį, o naujas lopus, išties, nueina niekais.

3. Evangelijos žinios negalima susiaurinti iki grynai sociologinio lygmens. Tai yra dvasios kreipimas, kuris visad išlieka naujas. Jis reikalauja proto atvirumo, padedančio sukurti vaizduotėje Kristaus sekimo būdą, pranašišką ir charizmatišką, išgyvenamą pasitelkiant tinkamas schemas, galbūt iki tol visai negirdėtas. Daugybė įvairių inovatyvių tarnysčių, vykdomų išeinant iš praeityje patikrintų schemų, būtina turi rasti vietas ir naujose institucinėse struktūrose. Šios struktūros turi realiai gebėti atliepti į lūkesčius ir iššūkius. Atsinaujinimas, kuris nepajėgia paliesti ir pakeisti ne tik širdį, bet ir struktūras, neveda į tikrą ir išliekantį pokytį. Reikia nuolat turėti omenyje tai, kad ir nedidelis spaudimas, nors ir labai kilnus, gali vesti prie atmetimo. Atmetimas

reiškia praradimą to jaudulio dėl būtinios naujovės, kuri prašosi ne tik pripažįstama, bet ir išgyvenama iki galo, o ne tik paprasčiausiai pakenčiama ar ištvėriama.

Jei pritaikysime šį evangelinį kriterijų tam, kas buvo išgyvenama Bažnyčioje Vatikano II Susirinkimo malonės metu, galime išties kalbėti apie *jauną vyną*. Vedama Šventosios Dvasios, Bažnyčia, kaip Viešpaties vynuogynas, remdamasi visų įnašu ir dosnumu, gebėjo išgyventi atnaujinto dvasinio derliaus nuėmimo metą. Visi galėjome džiaugtis, matydami gyvas atsinaujinimo patirtis, kurios pasireiškė naujais katechezės keliais, atsinaujinusiomis šventumo ir broliško gyvenimo modeliais, atsinaujinusiomis valdančiosiomis struktūromis, negirdėtomis teologinėmis srovėmis, solidarumo ir tarnystės formomis, apie kurias anksčiau nebūtų buvę galima pagalvoti, ir t.t. Tikrai juntamas derliaus nuėmimo metas, pilnas apstaus ir džiaugsmingo dėkingumo jausmo. Vis dėlto visi šie atsinaujinimo ženklai ir naujos formos sugyvena, tai taip pat normalu, su senais sakralizuotais ir sustabarėjusiais įpročiais. Tai tokie įpročiai, kurie kietai priešinasi ir negeba realiai prisitaikyti prie šio nuolatinio atsinaujinimo. Iš tokio skirtingų stilių buvimo kartu gali kilti net ir aštrių konfliktų. Iš konfliktų kyla abipusiai kaltinimai, jog esate ne *geriausias vynas* (Gg 7, 10), bet pavirtote *pykčio vynu* (Ps 75, 9). Yra ir tokių, kurie net vertina kitus kaip *rūgštuoges* (plg. Iz 5, 2), nes jie esą nepakankamai ištikimi tam, kas nustatyta ir išbandyta nuo amžių. Matant visa tai nereikia nei pasimesti, nei, tuo labiau, nuleisti rankas. Negalima sukurti tikram atsinaujinimui tinkamų struktūrų nenumatant ilgo darbo ir neišvengiamų nelaimių kelyje. Tikri ir išliekantys pokyčiai niekada neatsiranda savaime.

Paprastai tenka susidurti su nemažai pasipriešinimo ir net kai kada grįžti žingsnelį atgal. Reikia pripažinti, kad tas pasi-

priešinimas ne visada yra piktdžiugiškas ar iš blogos valios. Prabėgus daugiau nei penkiasdešimčiai metų nuo Vatikano II Susirinkimo pabaigos, reikia suvokti, kad leidimas gyvybę teikiančioms Dvasios paskatoms suneraminti ir išvesti iš pušiausvyros nebūna neskausmingas. Tai, žinoma, taip pat galioja ir pašvęstajam gyvenimui bei jo daugiau ar mažiau vaisingiems sezonams, kalbant apie atsaką į laiko ženklus ir Šventosios Dvasios įkvėpimus.

Posusirinkiminis atsinaujinimas

4. Kad žvelgtume pirmyn ir toliau eitume atsinaujinimo, kurio troško Susirinkimas, dvasioje, truputis istorijos gali apšviesti ir patvirtinti bendrą kelią. Dar aktualiau suvokti tai, ką išgyvenome per šią pusę amžiaus, jei norime priimti paskatas, kurios mums ateina iš popiežiaus Pranciškaus žodžių ir veiksmų.

Pašvęstojo gyvenimo institutų gyvenimo ir disciplinos *accomodata renovatio* (lot. pritaikytas atnaujinimas) „pagal keliamus laiko reikalavimus“⁵ – tai aiškiai išsakytas Visuotinio Vatikano II Susirinkimo reikalavimas. Susirinkimo tėvai padėjo teologinius ir ekleziologinius pamatus šiam *atnaujinimui*, ypač Dogminės konstitucijos *Lumen gentium* VI skyriuje⁶. Dekrete *Perfectae caritatis* jie pateikė labiau pritaikytas direktyvas ir praktines kryptis dvasiniam, bažnytiniam, charizminiam ir instituciniam pašvęstojo gyvenimo Bažnyčioje *aggiornamento* (it. atsinaujinimui). Kituose Susirinkimo tekstuose, tik Konstitucijoje *Sacrosanctum*

⁵ VISUOTINIS VATIKANO II SUSIRINKIMAS, Dekretas dėl vienuoliškojo gyvenimo tinkamo atnaujinimo *Perfectae caritatis*, 1.

⁶ Plg. VISUOTINIS VATIKANO II SUSIRINKIMAS, Dogminė konstitucija apie Bažnyčią *Lumen gentium*, 43–47.

Concilium ir Dekrete *Ad gentes* randami kai kurie praktiniai atgarsiai, svarbūs vienuoliniam gyvenimui.

Po pusės amžiaus galime su malonumu pripažinti, kad poveikis pašvęstajam gyvenimui, kilęs iš susirinkimo *mens* (lot. mintis), buvo ypač reikšmingas. Bendruomeninio atpažinimo/įžvelgimo ir tiriamojo atidumo *stilius* sukūrė labai efektyvius *aggiornamento* (it. atsinaujinimo) postūmus ir metodus. Pirmas šio gilaus pokyčio žingsnis buvo susijęs su pačiu būdu, kaip pašvęstasis gyvenimas turėjo iš naujo suvokti save patį. Priešsusirinkiminiame etape vienuolinis gyvenimas visomis savo apraiškomis ir struktūromis reiškė sutelktas veiklias jėgas, skirtas gyvenimui ir misijai kovojančios Bažnyčios, kuri save suvokė nuolatinėje priešpriešoje su pasauliu. Nauju atvirumo ir dialogo su pasauliu laikotarpiu pašvęstasis gyvenimas pasijuto išstumtas į priekines gretas iširti naujo Bažnyčios ir pasaulio santykio koordinatės viso Bažnyčios kūno naudai. Būtent tai yra viena stipriausių įkvepiančių ir perkeičiančių temų Vatikano II Susirinkime, kurį sušaukė šv. Jonas XXIII. Eidamas šia dialogo ir priėmimo kryptimi, pašvęstasis gyvenimas įprastai, nors ir ne visuomet, dosniai ėmėsi šio naujo atvirumo, įsiklausymo ir tarnystės nuotykiu rizikos. Kad būtų galima realiai sukurti paženklintą pasitikėjimu santykių ir buvimo šiuolaikiniame pasaulyje stilių, pašvęstasis gyvenimas iškėlė savo įvairialypes charizmas ir dvasinį paveldą, leisdamasis naujais keliais ir džiugiai juos priimdamas.

5. Galime teigti, kad per šiuos penkiasdešimt metų, kurie mus skiria nuo Vatikano II Susirinkimo, visi pašvęstojo gyvenimo institutai dėjo visas įmanomas pastangas atsiliepti į Susirinkimo raginimus. Ypač per pirmuosius tris dešimtmečius po Susi-

rinkimo atsinaujinimo pastangos buvo dosnios ir kūrybingos. Jos tęsėsi ir vėlesniais dešimtmečiais, nors jau sulėtėjusiu ritmu ir kiek pavargusiu gyvybingumu. Buvo naujai pertvarkyti normatyviniai tekstai ir institucinės formos, pradžioje kaip atsakas į Susirinkimo duotas paskatas, o vėliau prisiderinant prie naujo *Kanonų teisės kodekso* (1983) nuostatų. Kiekviena vienuolinė šeima su didžiu įsipareigojimu iš naujo permąstė ir suvokė „pirmapradį instituto įkvėpimą“⁷. Šis darbas turėjo iš esmės du tikslus: ištikimai saugoti „steigėjų sumanymus bei užmojus“⁸ ir „drąsiai tęsti steigėjo ar steigėjos sumanymą ir sekti jų šventumu, taip atsiliepiant į nūdienos pasaulyje pasireiškiančius laiko ženklus“⁹.

Didelių pastangų iš naujo apsvarstant tapatybę, gyvenimo stilių ir su tuo susijusią misiją Bažnyčioje rezultatus papildė drąsūs ir kantrūs naujų ugdymo kelių, tinkamų kiekvienos vienuolinės šeimos prigimčiai ir charizmai, ieškojimai. Valdymo struktūrų ir ekonominio paveldo bei veiklos administravimo srityje taip pat buvo adekvačiai prisitaikyta „prie šiandienės narių kūno bei dvasios būsenos, [...] apaštalavimo reikmių, kultūros reikalavimų, visuomeninių bei ekonominių aplinkybių“¹⁰.

6. Taip trumpai peržvelgę pastarųjų penkiasdešimties metų istoriją, galime nuolankiai pripažinti, kad pašvęstasis gyvenimas aistringai ir su tyrinėtojų drąsa pratinosi gyventi Susirinkimo

⁷ VISUOTINIS VATIKANO II SUSIRINKIMAS, Dekretas dėl vienuoliškojo gyvenimo tinkamo atnaujinimo *Perfectae caritatis*, 2.

⁸ KTK, kan. 578.

⁹ JONAS PAULIUS II, Ap. par. *Vita consecrata* (1996 m. kovo 25 d.), 37.

¹⁰ VISUOTINIS VATIKANO II SUSIRINKIMAS, Dekretas dėl vienuoliškojo gyvenimo tinkamo atnaujinimo *Perfectae caritatis*, 3.

parodytoje perspektyvoje. Už visą tą nueitą kelią galime tik nuosirdžiai ir tikrai dėkoti Dievui ir vieni kitiems.

Šiame dosniame ir nelengvame kelyje per pastaruosius dešimtmečius labai padėjo aukščiausias popiežių Magisteriumas. Įvairaus pobūdžio tekstuose ir kalbose Aukščiausieji Ganytojai reguliariai padėjo konsoliduoti naujus įsitikinimus, atpažinti naujus kelius, išmintingai ir su bažnytine nuojauta kreipti naujus buvimo tarp žmonių ir tarnystės pasirinkimus, nuolat klausant Dvasios paraginimų. Ypatingos teologinės, bažnytinės ir orientacinės vertės dokumentu reiktų laikyti posinodinę adhortaciją *Vita consecrata* (1996), kurioje surinkti ir patvirtinti geriausi posusirinkiminio *atsinaujinimo* vaisiai.

Dokumente *Vita consecrata* ypatingai nušviečiama kontempliacija ir esminis ryšys su Švenčiausiosios Trejybės slėpiniu: „Pašvęstasis gyvenimas skelbia tai, ką Tėvas Dvasioje per Sūnų atlieka savo meile, gerumu ir gražumu. „Vienuolinis luomas <...> liudija, kad Dievo karalystė yra virš visų žemiškųjų dalykų ir jos reikalavimai yra visų svarbiausi. Jis taip pat visiems žmonėms įrodo nepaprastą valdančiojo Kristaus galios didybę ir nuostabiai veikiančią Bažnyčioje begalinę Šventosios Dvasios jėgą“. [...] Taigi pašvęstasis gyvenimas tampa vienu iš konkrečių pėdsakų, kuriuos Švenčiausioji Trejybė palieka istorijoje, kad žmonės žavėtusi dieviškuoju grožiu ir jo ilgėtusi“¹¹. Pašvęstasis gyvenimas tampa *confessio trinitatis* (lot. Trejybės išpažinimu) taip pat ir išbandydamas save broliško gyvenimo iššūkyje, „kai pašvęstieji asmenys stengiasi gyventi Kristuje būdami *vienos širdies ir vienos sielos* (*Apd 4, 32*)“¹². Tokioje trinitarinėje per-

¹¹ JONAS PAULIUS II, Ap. par. *Vita consecrata* (1996 m. kovo 25 d.), 20.

¹² *Ten pat*, 21.

spektyvoje iškyła didysis vienybės iššūkis ir besimeldžiančio, liudijančio bei kenčiančio ekumenizmo būtinybė, kaip esminis pašvęstųjų kelias: „Kristaus malda prieš Kančią, kad visi mokiniai būtų viena (plg. *Jn* 17,21–23), pratęsia Bažnyčios malda ir veikla. Kaip pašvęstieji galėtų nepastebėti, jog tai iššūkis jiems?“¹³.

Ši Kongregacija taip pat kruopščiai ir išmintingai lydėjo ir įvairiais būdais – per *instrukcijas, laiškus, direktyvas* – laikas nuo laiko siūlė gaires, kaip toliau ištvėringai laikytis autentiškos Susirinkimo atsinaujinimo dvasios ir visiems drauge su pranašiška drąsa ieškant įžvalgų likti ištikimiems pašvęstojo gyvenimo tapatybei ir bažnytinei paskirčiai.

Tačiau tai nereiškia, kad turime neigti silpnąsias vietas ir sunkumus, kuriuos reikia pripažinti ir įvardinti tam, kad pradėtoji kelionė ne tik tęstųsi toliau, bet taptų dar radikalesnė savo ištikimybe ir kūrybiškumu. Taip pat būtina realistiškai žvelgti į naujas situacijas, kurios kviečia pašvęstąjį gyvenimą prisiderinti ir įsikurti jose.

Nauji keliai kelia reikalavimus

7. Pastaraisiais dešimtmečiais pašvęstojo gyvenimo atliekamų *tarnysčių* gausa patyrė radikalų sumažėjimą dėl socialinės, ekonominės, politinės evoliucijos, mokslo ir technologijų raidos. Taip pat ir valstybė perėmė daugelį sričių, kurios istoriškai buvo vienuolių rūpestis. Visa tai pakeitė vienuolių santykius su aplinka, kurioje jie gyvena, ir jų įprastinę poziciją kitų žmonių atžvilgiu. Tuo pat metu naujos ir iki tol neregėtos nepaprastosios situacijos lėmė tai, kad pasipylė daugybė kitų poreikių, į kuriuos

¹³ *Ten pat*, 100.

iki šiol nebuvo atsiliepiama ir kurie beldžiasi į visų pašvęstojo gyvenimo formų ištikimo kūrybiškumo duris.

Naujos skurdo rūšys kelia klausimus daugelio pašvęstųjų sąžinei ir ragina istorines charizmas naujais būdais dosniai atsiliepti, susiduriant su naujomis situacijomis ir naujais istorijos at-mestaisiais. Taip sužydėjo naujos pašvęstųjų buvimo ir tarnystės formos daugybėje egzistencinių periferijų. Nereikia pamiršti ir savanorystės iniciatyvų plitimo, į kurias įsitraukė pasauliečiai ir vienuoliai, vyrai ir moterys sinergijoje, pilnoje „naujų apaštala-vimo paskatų“¹⁴, kad padėtų, „darniai panaudojus įvairias dova-nas, veiksmingiau atsiliepti į didžiuosius mūsų meto iššūkius“¹⁵. Tokia darna grindžiama iš naujo atrastu krikšto bendrumu, siejančiu visus Kristaus mokinius, pašauktus suvienyti jėgas ir vaizduotę, kad šis pasaulis taptų gražesnis ir jame būtų geriau gyventi visiems.

Daugybė kongregacijų, ypač moterų, pradėjo steigti namus jaunose Bažnyčiose ir perėjo nuo beveik vien *monokultūrinių* situacijų prie *multikultūriškumo* iššūkio. Šiuo įkvėpimu atsira-do tarptautinės bendruomenės, kurios kai kuriems institutams buvo pirma drąsi išėjimo iš savo geografinių ir kultūrinių ribų patirtis. Buvo pradėta tarnauti ir gyventi nepažįstamoje ar įvai-rių religijų aplinkoje; naujos bendruomenės integravosi sudė-tingoje aplinkoje, kur dažnai esti įvairių smurto formų rizika. Šios patirtys įnešė daug pokyčių į vienuolines šeimas, kai tenka dalintis kultūriniu *ethos*, Bažnyčios modelių ir inovatyvaus dva-singumo įvairove. Natūralu, kad toks išėjimas sukėlė tradicinių ugdymo schemų krizę, nes jos nebebuvo tinkamos naujiems

¹⁴ *Ten pat*, 55.

¹⁵ *Ten pat*, 54.

pašaukimams ir naujiems kontekstams. Visa tai, žinoma, yra didelis turtas, tačiau taip pat ir įvairių įtampų šaltinis, kurios kartais privedė prie skilimo, ypač kongregacijose, turėjusiose mažiau misionieriškos patirties.

8. Šiuolaikinė visuomenės ir kultūrų raida, atėjusi į tokių staigių ir plačių, nenumatytų ir chaotiškų pasikeitimų fazę, pašvęstąjį gyvenimą taip pat įtraukia į tokią situaciją, kur jis susiduria su nuolatiniais prisiderinimo iššūkiais. Tai reiškia, kad nuolatos reikalingi nauji atsakymai, ir prie to dar prisideda istoriškai įsitvirtinusių projektų ir charizmatinio pobūdžio krizė. Šios krizės požymis yra akivaizdus nuovargis. Reikia pripažinti, kad kai kuriais atvejais susiduriame su tiesiog negebėjimu pereiti nuo įprastinio administravimo (*management*) prie vadovavimo, pritaikyto naujai tikrovei, kurioje reikia išmintingai rizikuoti. Nelengva užduotis staiga pereiti nuo paprasto gerai pažįstamos tikrovės administravimo prie vedimo tikslų ir idealų link su įsitikinimu, kuris gimdytų tikrą pasitikėjimą. Tai reiškia nepasitenkinti vien išgyvenimo strategijų sukūrimu, bet reikalauja laisvės, reikalingos inicijuoti procesus, kaip nuolatos primena popiežius Pranciškus. Ypatingai vis labiau būtina tampa vadovavimo tarnystė, gebanti sužadinti tikrą sinodiškumą, skatinanti bendradarbiavimo dinamiką. Tik šioje siekių vienybėje bus įmanoma suvaldyti virsmą, pasitelkiant kantrybę, išmintį ir toliaregiškumą.

Laikui bėgant kai kurie keblumai pašvęstajam gyvenimui ir jo institucijoms tapo vis sudėtingesni ir paralyžiuojantys. Greitėjančių pokyčių situacija kelia grėsmę sukelti painiavą pašvęstajame gyvenime, priversti jį nuolat spręsti kritines situacijas ir nebematyti horizontų. Kartais atrodo, kad pašvęstasis gyvenimas yra beveik pasinėręs vien tik į kasdienių reikalų tvarkymą

arba paprasčiausiai tik stengiasi kaip nors išlikti. Tokia laikyvena atima gyvenimo prasmės pilnatvę ir sugebėjimą pranašišškai liudyti.

Nuolatinis iškylančių vis sudėtingesnių kritinių situacijų valdymas pareikalauja daugiau energijos, negu galvojama. Deja, kyla pavojus, jog tokiu būdu būsime visiškai įtraukti į užgriūvančių problemų užglaistymą, o ne į kūrybingą naujų kelių paiešką. Beveik susidaro įspūdis, kad nuo tokio alinančio triūso dingio charizmatinis Susirinkimo impulsas. Atrodo, tarsi po didelių atsinaujinimo ir kūrybingumo pastangų dabar atėjo sąstingis be išeities, nors iš tikrųjų esame kviečiami dosniai atsiverti naujiems egzodams. Dažnai ateities baimė susilpnina ir užgesina pranašišką tarnystę, kurią vis primena popiežius Pranciškus¹⁶ ir kurią pašvęstasis gyvenimas kviečiamas atlikti Bažnyčioje dėl visos žmonijos gerovės.

9. Šiame kelio etape sveika ir būtina sustoti ir įvertinti *jauno vyno*, kuris pasigamina per ilgą posusirinkiminio atsinaujinimo laikotarpį, kokybę ir stiprumą. Kyla keletas klausimų. Pirmasis liečia harmoniją ir nuoseklumą tarp seniau egzistuojančių ir per paskutinius dešimtmečius atsiradusių (kaip atliepo į Susirinkimo nurodymus) struktūrų, junginių, vaidmenų, gyvenimo stilių¹⁷. Antrasis ragina įvertinti, ar šiandien pašvęstojo gyvenimo naudojami tarpininkavimo elementai yra tinkami priimti akivaizdžias naujoves ir paremti – pagal *jauno vyno* (kuris fermentuojasi ir rūgsta) metaforą – būtiną perėjimą prie visiško

¹⁶ PRANCIŠKUS, *Apaštališkasis laiškas* visiems pašvęstiesiems asmenims pašvęstojo gyvenimo metų proga (2014 m. lapkričio 21 d.).

¹⁷ Plg. VISUOTINIS VATIKANO II SUSIRINKIMAS, Dekretas dėl vienuoliškojo gyvenimo tinkamo atnaujinimo *Perfectae caritatis*, 2–4.

stabilumo. Galiausiai galime savęs klausti, ar tai, ką ragaujame ir siūlome atsigerti, yra tikrai sodraus skonio ir sveikas *jaunas vynas*? Ar, nepaisant visų gerų intencijų ir pagirtinų pastangų, tai yra tik blogo derliaus ir neprižiūrėtų vynmedžių rūgščioms pasekmėms kompensuoti vandeniui atskiestas vynas?

Šiuos klausimus galima užduoti paprastai ir su drąsa bei atvirumu (gr. *parresia*) nepasiduodant kaltės jausmui, kuris dar labiau mus užblokuotų. Skirkime šiek tiek laiko, kad kartu pažvelgtume į tai, kas vyksta mūsų pašvęstojo gyvenimo *vynmaišiuose*. Čia kalbame apie *jauno vyno* ir *gero vyno* kokybės įvertinimą, o ne apie savęs kaltinimą ar kaltės suvertimą kam kitam. Tą vyną, kurį meilingai sergime, esame kviečiami pilstyti visų, o ypač vargingiausiųjų ir mažiausiųjų džiaugsmui.

Nebijokime nuoširdžiai pripažinti, jog, nepaisant daugybės pakeitimų, senoji institucinė sistema sunkiai užleidžia vietą visiškai naujiems modeliams. Visa kalbėjimo būdų ir modelių, vertybių ir pareigų, dvasingumo kryptių ir bažnytinio identiteto sistema, prie kurios esame įpratę, ko gero, dar neužleido vietos naujos paradigmos, kilusios iš posusirinkiminio įkvėpimo ir praktikos, išbandymui ir įtvirtinimui. Mes gyvename etape, kai būtina kantriai iš naujo suvokti visa tai, kas sudaro pašvęstojo gyvenimo paveldą bei tapatybę Bažnyčioje ir istorijos perspektyvoje. Taip pat turime aptikti ir iširti atkaklų priešinimąsi, ilgai nepastebėtą, o dabar vėl iš naujo akivaizdžiai pasirodžiusį daugybėje situacijų, kaip galimas atsakymas į nevykusiai paslėptą frustraciją. Kai kur pašvęstajame gyvenime, nors narių skaičius ir turimos lėšos kartais išpūdingos, nepajėgiama atsiverti naujovėms: pripratus prie *seno* vyno skonio ir patikrintų modelių, iš tikrųjų nėra atvirumo jokiame pokyčiui, nebent iš esmės nereikšmingam.

10. Pristatę situaciją, kurioje šiuo metu yra pašvęstasis gyvenimas, norime įvardyti kai kuriuos nenuoseklumus ir pasipriešinimus. Pateiksime šį pasidalinimą tiesoje ir su nuoširdumu. Nebe galime daugiau atidėlioti užduoties drauge suprasti, kur yra tas mazgas, kurį reikia išpainioti, norint išėiti iš paralyžiaus ir įveikti ateities baimę. Bandysime ne tik surasti ir įvardyti tai, kas užkerta kelią augimo ir atsinaujinimo dinamikai, kuri yra būdinga pašvęstojo gyvenimo pranašystei, bet kartu mums atrodo tinkama pateikti kai kurias gaires, kad neliktume sukaustyti baimės ar tingumo. Šia prasme stengsimės pateikti pasiūlymų formacijos procesui, teisinių pastabų, reikalingų norint eiti tolyn, keletą patarimų apie autoriteto tarnystę, kad ji pasitarnautų tikrai broliškos bendrystės gyvenimui. Be to, mums atrodo būtina ypatingai atkreipti dėmesį į dar dvi pašvęstajam gyvenimui jautrias sritis: formaciją ir bendrą turtą.

Mums atrodo svarbu pabrėžti, jog kiekvieno kelio esmė – naujo šventumo proveržio pašvęstiesiems ir pašvęstosioms poreikis, kurio negalima įsivaizduoti be atnaujintos aistros Evangelijai, tarnaujant Karalystei, pliūpsnio. Į šį kelią mus veda Prisikėlusiojo Dvasia, kuri ir toliau kalba Bažnyčiai savo įkvėpimais.

Popiežius Pranciškus mums patvirtina šį kelią: „Naujiems vynam – nauji vynmaišiai. Evangelijos naujumas. Ką mums atneša Evangelija? Džiaugsmą ir naujumą. Naujumui naujumas; naujiems vynam – nauji vynmaišiai. Ir nebijoti keisti dalykų pagal Evangelijos įstatymą. Dėl to Bažnyčia mūsų prašo, visų mūsų, tam tikrų pokyčių. Prašo mūsų palikti pasenusias struktūras: jos nereikalingos! Ir pasiimti naujus vynmaišius, tuos iš Evangelijos. Evangelija yra naujumas! Evangelija yra šventė! O visiškai gyventi Evangelija galima tik džiaugsmingoje ir atsinaujinusioje širdyje. Tai erdvė palaiminimų įstatymui, džiaugsmui ir laisvei,

II.

VIS DAR ATVIRI IŠŠŪKIAI

11. Tai, ką Jėzus sako apie pasipriešinimą pokyčiui, – kad *senasis geresnis* (plg. *Lk 5, 39*) – reiškinys sutinkamas visose žmogiškos veiklos srityse ir kultūrinėse sistemose. Kaip moko Evangelija palyginimuose apie gerą sėklą ir rauges (*Mt 13, 25–30*) bei tinklą, pilną *gerų ir netikusių* žuvų (*Mt 13, 47–48*), dažnai geri darbai susipina su netikusiais. Nors neturime tuo stebėtis, esame kviečiami nuolatos budėti, atpažinti ribotumą ir trapumą, kurie kliudo būtinam virsmui, kad liudijimas būtų autentiškas bei įtikinamas.

Kiekviena nusistovėjusi sistema turi polinkį priešintis pokyčiams ir imasi veiksmy išlaikyti savo poziciją. Pasitaiko, kad ji nuslepia neatitikimus, išdildo skirtumus tarp seno ir naujo, arba neigia tikrovę ir egzistuojančias trintis dėl apsimestinio sutarimo. O kartais senoji sistema užmaskuoja savo tikslus, atlikdama paviršinius pataisymus. Deja, netrūksta pavyzdžių, kai sutinkamas grynai formalus (be tinkamo širdies atsivertimo) pritarimas pokyčiui.

Pašaukimas ir tapatybė

12. Sveikai žvelgdami į tikrovę, turime pirmiausiai atkreipti dėmesį į tai, kad išlieka didelis skaičius paliekančiųjų pašvęstąjį gyvenimą. Svarbu aiškiai suprasti pagrindines šių pasitraukimų priežastis, tiek tada, kai pašvęstojo gyvenimo kelias paliekamas po pagrindinės formacijos (davus įžadus, priėmus šventimus), tiek vėlesniu laikotarpiu. Šis reiškinys dabar pastebimas jau visose kultūrinėse ir geografinėse situacijose.

Reikia aiškiai pasakyti, kad aptariamas reiškiny susijęs ne visuomet ir ne vien tik su jausmine krize. Dažniausiai jausminė krizė yra tik ankstesnio nusivylimo neautentišku bendruomeniniu gyvenimu vaisius. Kontrastas tarp to, kas pateikiama vertybių lygmenyje, ir to, kas išgyvenama konkrečiai, gali atvesti net prie tikėjimo krizės. Didžiulis primygtinai svarbių ir perdėtai skubių darbų kiekis kelia pavojų, kad nebus gyvenamas tikras dvasinis gyvenimas, maitinantis ir palaikantis ištikimybės troškimą. Atsitinka, jog jauniausi nariai yra izoliuojami vyresnio amžiaus asmenų bendruomenėje. Garbaus amžiaus broliams/seserims sunku prisitaikyti prie naujosios evangelizacijos kelių reikalavimų dvasingumo, maldos, pastoracinės veiklos stiliui, ir tada kyla pavojus, kad jaunesiems bus sugriauta tikrojo gyvenimo pažado viltis. Tokia frustracija kai kuriais atvejais priverčia mąstyti apie pasitraukimą kaip vienintelę išeitį, kad nesužlugtum.

Sociologiniai tyrimai parodė, kad daug jaunų žmonių siekia tikrųjų vertybių, dėl kurių jie yra pasirengę rimtai išsipareigoti. Jaunuoliuose pastebimas atvirumas transcendencijai, gebėjimas su aistra pasinerti į solidarumo, teisingumo, laisvės akcijas. Vienuolinis gyvenimas su savo standartizuotu stiliumi, dažnai pernelyg atitrūkusiu nuo kultūrinio konteksto, ir, ko gero, perdėtai paskendęs veiklos administravime, rizikuoja neatliepti į giliausią jaunuolių troškimą. Tai sukuria tuštumą, kuri vis labiau apsunkina kartų kaitą ir daro vis sudėtingesnę skirtingų kartų dialogą, kuris yra tiesiog būtinas.

Todėl turime rimtai kelti klausimą apie formacijos sistemą. Žinoma, per šiuos metus padarėme ir teigiamų pakeitimų teisinga kryptimi. Tačiau tai buvo daroma nenuosekliai, todėl šie pataisymai nepakeitė iš esmės svarbiausių formacijos struktūrų.

Atrodo, kad nepaisant visų formacijos metu dedamų pastangų ir triūso, nepavyksta paliesti žmogaus širdies taip, kad ji iš tiesų būtų perkeista. Susidaro įspūdis, kad formacija yra labiau informuojanti, o ne transformuojanti. Rezultatas yra toks: formuojamieji lieka trapūs bei pažeidžiami tiek egzistencinėse nuostose, tiek tikėjimo kelyje. Tai veda prie menko psichologinio ir dvasinio ištvermingumo, o to pasekmė – negebėjimas dosniai ir drąsiai gyventi savąja misija nei dialoge su kultūra, nei integruojantis į visuomenę ir Bažnyčią.

13. Pastarojo laikmečio daugelio institutų raida suaktualino skirtingų kultūrų integracijos problemą. Kai kuriems institutams jau nusimato labai sunkiai valdoma situacija: iš vienos pusės kelios dešimtys pagyvenusių narių, prisirišusių prie klasišinių, kartais šiek tiek pritaikytų, kultūrinių ir institucinių tradicijų, o iš kitos – didžiulis būrys jaunų narių, kilusių iš skirtingų kultūrų, kurie ima bruzdėti, jaučiasi marginalizuoti, nebesutinka su antraeiliais vaidmenimis. Troškimas perimti atsakomybę, kad būtų galima išeiti iš pavaldinių situacijos, gali atvesti kai kurias grupes prie tam tikro sprendimus priimančių organų spaudimo. Iš to kyla kančios ir marginalizacijos patirtys, nesusipratimai ir forsavimas, kurie gali sukelti Evangelijos įkultūrinimo proceso (kurio nevalia atsisakyti) krizę.

Šis įkultūrinimo sudėtingumas dar giliau atskleidžia didėjančią prarają tarp klasikinio būdo mąstyti apie pašvęstąjį gyvenimą, jo nusistovėjusias formas ir kito būdo, kuriuo jis suvokiamas ir trokštamai naujai iškylančiuose bažnytiniuose ir kultūriniuose kontekstuose. Reikia įsisąmoninti pašvęstojo gyvenimo „nuvarkėjimo“ ar „nueuropėjimo“ procesą, kuris, regis, eina lygia greta su visuotiniu globalizacijos procesu. Tampa vis akivaizdžiau,

kad svarbiausias dalykas yra ne formų išlaikymas, bet nusiteikimas nuolat kūrybiškai permąstyti pašvęstąjį gyvenimą kaip gyvą nuolatinio atsivertimo būsenos evangelinį atminimą, iš kurio ištrykšta įžvalgos ir konkretūs pasirinkimai.

Formacijos pasirinkimai

14. Šioje srityje Institutai padarė didelių pastangų, pagalbos sulaukę ir iš įvairių Aukštesniųjų vyresniųjų konferencijų (nacionalinių ir tarptautinių) iniciatyvų. Nepaisant viso šio darbo, vis dar pastebima nepakankama integracija tarp teologinės ir antropologinės vizijos pačios formacijos, formacijos modelio ir ugdomosios pedagogikos sampratoje. Tai nėra tik teorinis klausimas, nes ši menka integracija neleidžia sąveikauti ir megzti dialogo tarp dviejų esminių ir absoliučiai būtinų augimo kelio elementų: dvasinės dimensijos ir žmogiškosios dimensijos. Nebegalima galvoti, kad šios dvi dimensijos eina atskirais keliais ir kad nereikia rūpintis, jog jos viena kitą harmoningai papildytų. Rūpinimasis harmoningu dvasinės ir žmogiškosios dimensijos augimu reiškia dėmesį specifinei įvairių kultūrų antropologijai ir jaunoms kartoms būdingam jautrumui, ypač atsižvelgiant į naujas gyvenimo situacijas. Tik gilus jaunos kartos širdį iš tiesų paliečiančios simbolikos suvokimas gali padėti išvengti pavojaus pasitenkinti vien paviršiniu priklausymu, tendencija ar net mada, kai, atrodo, kad išorinių ženklų paieškos suteikia tapatybės tvirtumą. Kyla skubi būtinybė atpažinti pašaukimo motyvaciją, atkreipiant ypatingą dėmesį į skirtingus kultūrinius ir kontinentinius regionus¹⁹.

¹⁹ Plg. PAŠVĖSTOJO GYVENIMO INSTITUTŲ IR APAŠTALIŠKOJO GYVENIMO DRAUGIJŲ KONGREGACIJA, *Iš naujo pradėti nuo Kristaus: atnaujinti įsipareigo-*

15. Nepaisant to, kad kiekvienas Institutas per šiuos metus patvirtino savo *Ratio formationis*, ugdymo kelio pritaikymas dažnai paliekamas improvizacijai ir nėra sureikšminamas. Tai ypač būdinga moterų institutams, kur neatidėliotini darbai labai dažnai užgožia vaisingą, sisteminių ir organišką formacijos kelią. Dėl darbų ir išipareigojimų spaudimo, kurį darosi vis sunkiau suderinti su bendruomenės kasdieniu gyvenimu, kyla grėsmė, kad su dideliais nuostoliais bus sugrįžta atgal kelyje, kuris buvo nueitas iškart po Susirinkimo.

Šiuo požiūriu reikėtų vengti tiek nenuoseklus teologinių kursų lankymo, tiek vien profesinių mokslo studijų, išsaugant ugdymo pašvęstajam gyvenimui pusiausvyrą. Vienas iš kylančių pavojų yra tai, kad kiekvienas susiformuos savo atskirą pasaulį, kurio įėjimai bus pavydžiai uždaryti bet kokiam prašymui pasidalinti. Tad turėtume rūpintis, kad ateityje būtų jaunų pašvęstųjų, kurie ne tik įgijo akademinį titulą, bet ir išsiugdė vertybes, tinkamas *Kristaus sekimo* gyvenimui.

16. Nemažai institutų patiria tinkamai formacijai pasirengusių ugdytojų stygių. Tai yra gana dažnas trūkumas, ypač mažuose institutuose, kurie išplėtė savo veiklą į kitus žemynus. Reikia nuolat prisiminti, kad formacijos negalima improvizuoti, ji reikalauja išankstinio ir nuolatinio pasirengimo. Be solidaus ugdytojų parengimo nebūtų įmanomas realus ir daug žadantis jaunųjų palydėjimas iš tikrai pasirengusių ir patikimų šioje tarnystėje brolių ir seserų pusės. Kad formacija būtų veiksminga, reikia, kad ji būtų grįsta glaudžiai asmeniui pritaikyta pedagogika ir neapsiribotų visiems vienodu vertybių, dvasingumo,

jimą pašvęstajam gyvenimui trečiajame tūkstantmetyje (2002 m. gegužės 19 d.), 19.

tempo, stilių ir būdų pateikimu. Susiduriame su asmeniškai pritaikytos formacijos iššūkiu, kurioje iš tiesų atgaivinamas iniciacijos (parengimo-įvedimo) modelis. Iniciacija reikalauja mokytojo ir mokinio kontakto, ėjimo vienas greta kito su pasitikėjimu ir viltimi.

Šiame kontekste išryškėja būtinybė skirti daug dėmesio parenkant ugdytojus ir ugdytojas. Jų pagrindinė misija yra perteikti jiems patikėtiems žmonėms „sekimo Viešpačiu grožį ir charizmos, per kurią jis vyksta, vertybę“²⁰. Iš jų pirmiausiai reikalaujama, kad būtų „prityrę Dievo ieškotojai“²¹.

Pernelyg dažnai jauni broliai ir seserys yra per daug anksti įtraukiami į vadovavimą veiklai, kas prislegia ir verčia skubėti taip, kad pasidaro labai sunku siekti rimtos formacijos. Formacija negali būti pavedama išskirtinai vien tam, kas yra tiesiogiai įpareigotas rūpintis jaunųjų formacija, tarsi tai būtų vien jo problema, bet reikia bendradarbiavimo. Būtina, kad harmoningai ir tinkamai šalia ugdytojo būtų visa bendruomenė – vieta, kurioje „pratinama prie bendro gyvenimo vargų ir džiaugsmų“²². Būtent broliškoje/seseriškoje bendruomenėje išmokstama priimti kitus kaip Dievo dovaną, priimant jų teigiamus bruožus ir kartu skirtingumą bei ribotumus. Būtent bendruomenėje išmokstama dalytis gautomis dovanomis, kad jos augintų visus. Būtent bendruomenėje išmokstama pasišventimo misionieriškosios dimensijos²³.

Kalbant apie nuolatinį ugdymą, kyla pavojus apie tai daug kalbėti, bet mažai daryti. Nepakanka suorganizuoti teorinio su-

²⁰ JONAS PAULIUS II, Ap. par. *Vita consecrata* (1996 m. kovo 25 d.), 66.

²¹ *Ten pat.*

²² *Ten pat.*, 67.

²³ Plg. *Ten pat.*

pažindinimo su teologija kursas ir aptarti dvasingumo temas, bet skubiai reikia sukurti nuolatinės formacijos kultūrą. Šios kultūros dalimi turėtų būti ne tik teorinių sąvokų paskelbimas, bet taip pat gebėjimas peržvelgti ir patikrinti konkretų bendruomenės gyvenimą. Be to, nuolatinės formacijos kaip galimybės refleksijai ir peržvalgai nereikėtų painioti su tam tikru religiniu turizmu, kai pasitenkinama tuo, kad dar kartą aplankomos Instituto ištakų vietos. Taip pat susiduriama su rizika formaciją apriboti iki proginių renginių (Instituto atmintinų datų, įžadų dvidešimt penkerių ar penkiasdešimties metinių minėjimo šventės), tarsi formacija nebūtų esminis poreikis, susijęs su ištikimybės įvairiuose gyvenimo etapuose dinamika²⁴.

Darosi vis svarbiau į nuolatinę formaciją įtraukti rimtą rengimą vadovavimui. Šis nepaprastai svarbus bendruomenių gyvenimui uždavinys kartais pavedamas netikėtai ir atliekamas netinkamai, su daugybe spragų.

Santykis *humanum* lygmenyje

Vyro ir moters abipusiškumas

17. Gyvenimo būde, organizavimo ir valdymo struktūrose, kalbėjimo manieroje ir kolektyvinėje vaizduotėje esame paveldėję mentalitetą, kuris išryškindavo gilius skirtumus tarp vyro ir moters, jų lygaus orumo sąskaita. Ne tik visuomenėje, bet ir Bažnyčioje daugybė vienpusių išankstinių nusistatymų neleisdavo pripažinti tikrojo *genio femminile* (it. moters genijaus)²⁵ įgimtų talentų ir nepakartojamo moterų indėlio. Tokio pobūdžio ne-

²⁴ Plg. *Ten pat*, 70–71.

²⁵ Plg. *Ten pat*, 58.

pakankamas įvertinimas ypatingai palietė pašvęstąsias moteris, kurios ilgai buvo laikomos Bažnyčios gyvenimo, pastoracijos ir misijos paribuose²⁶. Posusirinkiminio atsinaujinimo metu iškilo ir pasklido augantis moters vaidmens vertinimas. XX-asis amžius buvo apibūdintas kaip „moters amžius“, ypač dėl moterų sąmoningumo prabudimo modernioje kultūroje, kuri prieš penkiasdešimt metų atpažino šv. Jonas XXIII kaip vieną akivaizdžiausių „laiko ženklų“²⁷.

Nepaisant to, dar ilgai bažnytinėje bendruomenėje vyravo pasipriešinimo nuotaikos, kartais net tarp pačių pašvęstųjų moterų, šio naujo jautraus požiūrio atžvilgiu. Ypatingas postūmis neseniai kilo iš paties Magisteriumo, kuris padrašino moteris šiam savo orumo įsisąmoninimui. Ypač reikia pripažinti nuopelnus popiežių Pauliaus VI, šv. Jono Pauliaus II ir Benedikto XVI, kurie pateikė vertingą mokymą šia tema. Šiandien daug pašvęstųjų moterų prisideda pozityviais svarstymais, padedančiais augti bibliniam *humanum* suvokimui visuomenėje, kurioje dominuoja vyriški stereotipai mąstysenoje bei socialinėje-politinėje-religinėje santvarkoje. Pašvęstosios moterys solidarizuojasi su kančia tų moterų, kurios įvairiose pasaulio vietose patiria neteisybę ir atstūmimą. Ypatingai vertingas indėlis tų, kurios naujai perskaito biblinį apreiškimą moters akimis, atradamos naujus horizontus ir naujus stilius kūrybiškai išgyventi „moteriškumo charizmą“²⁸. Šio protinio darbo, apšviesto tikėjimo ir meilės Bažnyčiai, tikslas yra skatinti brolystės ir seserystės ryšius tarp pašvęstųjų vyrų ir moterų Bažnyčios viduje, kad jie taptų antropologinės darnos modeliu.

²⁶ Plg. *Ten pat*, 57.

²⁷ JONAS XXIII, Enciklika *Pacem in terris* (1963 m. balandžio 11 d.), 22.

²⁸ JONAS PAULIUS II, Ap. l. *Mulieris dignitatem* (1988 m. rugpjūčio 15 d.), 66.

18. Nežiūrint nueito kelio, reikia pripažinti, kad dar nėra pasiekta subalansuota sintezė, taip pat neišgrynintos iš praeities paveldėtos schemos bei modeliai. Struktūrose vis dar yra kliūčių ir išlieka nemažai nepasitikėjimo, kai pasitaiko proga „atverti moterims galimybę dalyvauti įvairiose veiklos srityse ir įvairiais lygmenimis, taip pat priimant sprendimus, ypač liečiančius jų gyvenimą“²⁹, Bažnyčioje ir konkrečiai pašvęstojo gyvenimo valdyme. Pasirodantys nauji pašaukimai savyje turi natūraliai ryškų moterišką sąmoningumą. Deja, tai ne visuomet atpažįstama ir priimama kaip vertybė. Kritika, kuria pasireiškia tam tikras nepritarimas, kyla ne tik iš kitų pašvęstųjų moterų, bet ir iš kai kurių Bažnyčios vyrų, kurie ir toliau mąsto pagal maskulistines ir klerikalines schemas. Esame toli nuo iš Kristaus gautos išlaisvinimo žinios, kurią Bažnyčia turėtų „pranašišškai ginti, formuodama Viešpaties intencijas atitinkantį mąstymą ir elgseną“³⁰. Kaip pabrėžė šv. Jonas Paulius II, o dažnai kartoja ir popiežius Pranciškus: „Pašvęstoji moteris pagrįstai nori, kad jos tapatumas, sugebėjimai, misija ir atsakomybė būtų aiškiau pripažįstami tiek Bažnyčioje, tiek kasdieniniame gyvenime“³¹.

Pašvęstojo gyvenimo aplinkoje trūksta tikros abipusiškumo tarp vyro ir moters brandos: skubiai reikia jauniems pritaikytos pedagogikos, kad jie pasiektų sveiką pusiausvyrą tarp tapatybės ir kitoniškumo; taip pat tinkamos pagalbos seniesiems, siekiant padėti jiems atpažinti pagarbaus ir sveiko abipusiškumo teigiamus aspektus. Galime kalbėti apie mąstymo disonansą, kuris skiria pagyvenusius vienuolius nuo jaunųjų. Vieniems santykiai su moterimis ir su vyrais yra pažymėti dideliu santūrumo

²⁹ JONAS PAULIUS II, Ap. par. *Vita consecrata* (1996 m. kovo 25 d.), 58.

³⁰ *Ten pat*, 57.

³¹ *Ten pat*.

ir net fobijos antspaudu, o kitiems – atvirumu, spontaniškumu ir natūralumu.

Dar vienas pabrėžtinas aspektas yra Institutų *ad intra* (lot. viduje) sutinkamas nepajėgumas priimti tokį antropologinį-kultūrinį tikros integracijos ir abipusio papildymo procesą su jautrumu moteriškumui ir vyriškumui. Šv. Jonas Paulius II pripažino kaip pagrįstą pašvęstųjų moterų troškimą turėti „galimybę dalyvauti įvairiose veiklos srityse ir įvairiais lygmenimis“³², bet praktiškai dar esame toli nuo to. Ir kyla grėsmė labai nuskurdinti pačią Bažnyčią, kaip pasakė popiežius Pranciškus: „Nesumenkinkime moterų darbo Bažnyčioje, bet skatinkime jų aktyvų vaidmenį bažnytinėje bendruomenėje. Jei Bažnyčia prarastų moteris, savo pilnoje ir realioje dimensijoje, Bažnyčia rizikuotų tapti sterilia“³³.

Autoriteto tarnystė

19. Autoriteto-vadovavimo tarnystė nelieka pašvęstojo gyvenimo krizės pakrašty. Matome, jog esama tam tikrų situacijų, kai vis dar išlieka tendencija vadovavimą tiek vietiniu, tiek aukštesniu lygmeniu sukongcentruoti vertikaliai, taip paliekant nuošalyje būtiną subsidiarumą. Būna atvejų, kai galima nujausti, jog vyresnieji ypatingai akcentuoja savo asmeninį autoritetą, beveik niekais versdami Tarybų bendradarbiavimą, nes, jų įsitikinimu, jie atsako (savarankiškai) prieš savo sąžinę. Iš to kyla silpnas arba neveiksmingas dalijimasis atsakomybe valdyme, arba, kaip minėtu atveju, visai neduodama reikiamų įgaliojimų. Valdymas

³² *Ten pat*, 58.

³³ PRANCIŠKUS, *Kalba* Susitikimo su Brazilijos vyskupais proga, Rio de Žaneiras (2013 m. liepos 27 d.).

tikrai negali būti sutelktas vieno asmens rankose, aplenkiant kanonų numatytus draudimus³⁴. Dar yra nemažai Institutų, kur vyresnieji ar vyresniosios nepakankamai kreipia dėmesį į kapitulų nutarimus.

Daugybe atvejų supainiojami generalinis, provincijos ir vietinis lygiai, nes neužtikrinama autonomija, kuri atitiktų kiekvieno lygmens subsidiarumą. Taip neugdoma bendra atsakomybė, kuri suteikia erdvę teisingai autonomijai. Taip pat pastebimas reiškiny, kai vyresnieji rūpinasi vien išlaikyti tą *status quo*, tą „visada taip buvo daroma“. Popiežiaus Pranciškaus kvietimas „drąsiai ir kūrybiškai iš naujo apmąstyti [...] tikslus, struktūras, stilių ir metodus“³⁵ taikytinas taip pat ir valdymo praktikai bei organams.

20. Sprendžiant rimtus klausimus, nėra išmintinga remtis dauguma, iš anksto suformuota valdančiųjų, apleidžiant įtikinėjimą ir įrodinėjimą, teisingą ir sąžiningą informaciją bei prieštarų išsiaiškinimą. Dar mažiau priimtina valdymo praktika, grįsta pasidalijimų į grupuotes logika, dar blogiau, jei ją veikia išankstinės nuostatos, kurios naikina charizmatinę Instituto vienybę ir neigiamai veikia priklausymo Institutui jausmą. Šv. Jonas Paulius II nedvejodamas priminė seną monastinės tradicijos išmintį: „dažnai jaunesniajam Viešpats įkvepia geresnę nuomonę“ (*Regula Benedicti*, III, 3), padedančią konkrečiai įgyvendinti bendrystės dvasingumą, kuris skatina bei laiduoja visų vaisingą dalyvavimą³⁶.

³⁴ KTK, kan. 636.

³⁵ PRANCIŠKUS, Ap. Par. *Evangelii gaudium* (2013 m. lapkričio 24 d.), 33.

³⁶ Plg. JONAS PAULIUS II, Ap. L. *Novo millennio ineunte* (2001 m. sausio 6 d.), 45; PAŠVĖSTOJO GYVENIMO INSTITUTŲ IR APAŠTALIŠKOJO GYVENIMO

Bet koks autoritetas, net ir įkūrėjas, negali jaustis vienintelis charizmos aiškintojas. Jis negali sau leisti nesilaikyti visuotinių Bažnyčios teisės normų. Toks elgesys gali sukurstyti nepasitikėjimo kitais Bažnyčios vadovais³⁷ rodymą toje vienuolinėje šeimoje ar konkrečioje bendruomenėje.

Per šiuos metus netrūko atvejų ir situacijų, ypač neseniai įkurtuose institutuose, kai buvo manipuliuojama žmonių laisve ir orumu. Ne tik juos privedant iki visiškos priklausomybės, kuri naikino jų orumą ir net pamatines žmogaus teises; bet netgi įvairiomis suktybėmis ir prisidengus ištikimybe Dievo planams per charizmą, skatinant juos aklam pasidavimui, susijusiam ir su moralės sfera, ir net seksualiniu intymumu. Tokiems faktams iškilus į dienos šviesą, kyla didžiulis papiktinimas.

21. Kasdienėje vadovavimo tarnystėje įmanoma išvengti to, kad žmogus būtų priverstas nuolatos prašyti leidimų normaliai kasdieniui veiklai. Vadovaujantysis neturi skatinti infantilios elgsenos, kuri gali privesti prie neatsakingo elgesio. Tai vargu ar padės žmogui pasiekti brandą.

Deja, reikia pripažinti, kad tokio pobūdžio situacijos yra dažnesnės nei leidžiama sau pripažinti ir paviešinti, ypač moterų institutuose. Tai viena iš priežasčių, kurios, paskatina daugybę išėjimų iš vienuolinio gyvenimo. Kai kuriems tai vienintelis atsakas į nepakenčiamomis tapusias sąlygas.

DRAUGIJŲ KONGREGACIJA, Instrukcija *Iš naujo pradėti nuo Kristaus: atnaujinti išipareigojimą pašvęstajam gyvenimui trečiajame tūkstantmetyje* (2002 m. gegužės 19 d.), 14.

³⁷ Plg. PAŠVĖSTOJO GYVENIMO INSTITUTŲ IR APAŠTALIŠKOJO GYVENIMO DRAUGIJŲ KONGREGACIJA, Instrukcija *Vadovavimo tarnystė ir klusnumas. Facciem tuam, Domine, requiram* (2008 m. gegužės 11 d.), 13f.

Kiekvienas atleidimo nuo įžadų prašymas turėtų būti proga rimtai peržiūrėti visos bendruomenės ir ypač vadovaujančiųjų atsakomybę. Reikia aiškiai pasakyti, kad autoritarizmas pažeidžia pašvęstųjų gyvybingumą ir ištikimybę! Kodeksas labai drąsiai tvirtina: „Kiekvienam institutui būdingas broliškas gyvenimas... turi būti apibrėžtas taip, kad taptų visiems tarpusavio pagalba, realizuojant kiekvieno asmeninį pašaukimą“³⁸.

Tad kas vykdo savo tarnystę be kantraus išklausymo ir supratingo priėmimo, tampa menku autoritetu savo brolių ir seserų atžvilgiu. Išties „vienuolių vyresniojo valdžią irgi turi ženklinti tarnystės dvasia sekant Kristumi, kuris atėjo ne kad jam tarnautų, bet pats tarnauti“³⁹. Tai elgesys, įkvėptas tarnaujančio Jėzaus, kuris plauna kojas savo mokiniais, kad jie galėtų būti jo gyvenimo ir meilės dalininkai⁴⁰.

Santykių modeliai

22. Aptariant *naujus vynmaišius*, apie kuriuos kalba Jėzus Evangelijoje, buvo sakoma, kad *vynmaišių* pakeitimas neįvyksta savaime, bet reikalauja pastangų, gebėjimų ir atvirumo pokyčiams. Kad tai įvyktų, reikia kilnaus nusiteikimo atsisakyti bet kokių privilegijų. Reikėtų priminti, kad niekas, pirmiausia tie, kurie paskirti vadovauti, negali manyti, kad jiems nereiks atsisakyti nemažos dalies schemų, kurios dažnai jau pasenusios ir kenksmingos. Joks pokytis nėra įmanomas neatsižadant pasenusių

³⁸ KTK, kan. 602; plg. VISUOTINIS VATIKANO II SUSIRINKIMAS, Dekretas dėl vienuoliškojo gyvenimo tinkamo atnaujinimo *Perfectae caritatis*, 15.

³⁹ PAŠVĖSTOJO GYVENIMO INSTITUTŲ IR APAŠTALIŠKOJO GYVENIMO DRAUGIJŲ KONGREGACIJA, Instrukcija *Vadovavimo tarnystė ir klusnumas. Faciem tuam, Domine, requiram* (2008 m. gegužės 11 d.), 14b.

⁴⁰ Plg. *Ten pat*, 12.

schemų⁴¹, kad valdyme, bendrame gyvenime, turto administravime ir misijoje galėtų atsiverti nauji horizontai bei galimybės. Jokių būdu negalima gaišti elgiantis taip, tarsi tai būtų labiau panašu į eilinį patikrinimą, o ne į autentišką stiliaus ir konkretaus elgesio pakeitimą.

Šią sąstingio situaciją atskleidžiantis požymis yra išliekantis sprendžiamosios galios sutelkimas ir bendruomenėms bei Institutams vadovaujančiųjų kaitos nebuvimas.

Su evangeline drąsa ir atvirumu turime suvokti, kad kai kuriose moterų kongregacijose tos pačios pareigos einamos nuolat. Kai kurie asmenys pernelyg ilgai išlieka valdžioje, net jei ir skirtingose pareigose. Būtų tikslinga specialiomis bendromis normomis numatyti, kaip sušvelninti paplitusios praktikos, kai į atsakingas pareigas įtraukiami buvusių generalinių vadovybių nariai, vidutinės ir ilgos trukmės poveikį. Kitaip tariant, įvesti normas, kurios užkirstų kelią pasilikti pareigose pasibaigus kanonuose nustatytiems terminams ir neleistų griebtis formuluočių, kurios iš tiesų apeina tai, ko normomis stengiamasi išvengti.

23. Kitas dalykas, kurio negalime nuslėpti, yra tai, kad pastaraisiais dešimtmečiais suintensyvėjo pašvęstojo gyvenimo klerikalizacija. Vienas iš akivaizdžiausių reiškinių yra vienuolių ne kunigų institutų narių skaičiaus krizė⁴². Kitas reiškinys yra tai, kad vienuoliai kunigai atsiduoda beveik vien tik dieceziniam gyvenimui ir daug mažiau bendruomenei, kuri nuo to silpnėja.

⁴¹ VISUOTINIS VATIKANO II SUSIRINKIMAS, Dekretas dėl vienuoliškojo gyvenimo tinkamo atnaujinimo *Perfectae caritatis*, 3.

⁴² Plg. PAŠVĖSTOJO GYVENIMO INSTITUTŲ IR APAŠTALIŠKOJO GYVENIMO DRAUGIJŲ KONGREGACIJA, *Identità e missione del fratello religioso nella Chiesa*, LEV, Vatikanas 2013.

Lieka neužbaigtas teologinis ir ekleziologinis svarstymas apie vienuolio-kunigo vaidmenį ir funkciją, ypač kai prisiimama pastoracinė tarnystė.

Be to, reikėtų tyrinėti reiškinių, kai vienuoliai-kunigai mielai priimami vyskupo į dieceziją be tinkamos įžvalgos ir reikalingų patikrinimų. Ir atvirkščiai, reikia taip pat atidžiai stebėti, kaip lengvai, be tinkamo pašaukimo atpažinimo kai kurie vienuoliniai institutai priima seminaristus, išmestus iš vyskupijų seminarijų ar kitų institutų.⁴³ Šių trijų aspektų jokių būdu negalima nepaisyti, kad būtų išvengta rimtesnių padarinių tiems asmenims ir bendruomenėms.

24. Klusnumas ir vadovavimo tarnystė išlieka labai jautrūs klausimai dar ir dėl to, kad kultūros ir gyvenamosios modeliai patyrė giluminių transformacijų, kurių anksčiau nėra buvę ir kurios tam tikrais atžvilgiais galbūt kai kuriuos žmones net išmuša iš vėžių. Mūsų gyvenimo kontekste pati terminologija *vyresnieji* ir *pavaldiniai* nebėra tinkama. Tai, kas veikė piramidinio ir autoritarinio pobūdžio santykiuose, nebėra nei pageidaujama, nei su tuo įmanoma gyventi tame bendrystės troškime, kaip jaučiame save ir norime būti Bažnyčia. Reikia turėti omenyje, kad tikrasis klusnumas negali neiškelti į pirmą vietą klusnumo Dievui (tiek iš vadovujančiojo, tiek iš paklūstančiojo pusės). Lygiai taip pat jis negali nesiremti į Jėzaus klusnumą, kuriame telpa ir jo meilės šauksmas *Mano Dieve, mano Dieve, kodėl mane apleidai?* (Mt 27, 36), ir Tėvo meilės tylą.

⁴³ Plg. KUNIGŲ KONGREGACIJA, *Il Dono della vocazione presbiterale [Presbiterinio pašaukimo dovana]. Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis* (2016 m. gruodžio 8 d.).

Popiežius Pranciškus pabrėžtinai kviečia „visų pasaulio bendruomenių krikščionis patraukliai ir šviesiai liudyti brolišką bendrystę. Kad visi galėtų stebėtis, kaip vieni kitais rūpinatės, vieni kitus palaikote ir lydite“⁴⁴.

Taigi, tikras klusnumas neatmeta, bet kaip tik reikalauja, kad kiekvienas išsakytų atpažinimo procese subrandintą įsitikinimą, net jei tas įsitikinimas nesutampa su tuo, ko prašo vyresnysis. Po to, jei bendrystės vardan brolis ar sesuo, nors ir matydamas geresnius dalykus, paklūsta laisva valia, tuomet įgyvendinamas *paklusnumas iš meilės*⁴⁵.

Ne kartą susidaro įspūdis, kad vyresniojo-pavaldinio santykiuose neretai trūksta evangelinio brolystės pamato. Didesnė svarba teikiama institucijai, o ne asmenims, kurie ją sudaro. Neatsitiktinai išryškėja, kad vieni iš pagrindinių pasitraukimo motyvų, kaip rodo šios Kongregacijos patirtis, yra: tikėjimo žvilgsnio susilpnėjimas, konfliktai broliškame gyvenime ir silpni žmogišku požiūriu santykiai bendruomenėje.

Iš tikrųjų būdas, kaip vyresnieji turi vadovauti bendruomenei, yra gerai aprašytas *Kanonų teisės Kodekse*, kaip įkūnijimas to, kas sakoma *Perfectae caritatis*: „Vyresnieji tarnavimo dvasioje turi naudotis savo galia [...], jie turi vadovauti savo pavaldiniams kaip Dievo vaikams ir su pagarba žmogiškajam asmeniui skatinti jų savanorišką paklusnumą [...], stengtis kurti brolišką bendruomenę Kristuje, kurioje labiau už viską ieškomas ir mylimas Dievas“⁴⁶.

⁴⁴ PRANCIŠKUS, Ap. Par. *Evangelii gaudium* (2013 m. lapkričio 24 d.), 99.

⁴⁵ Plg. PRANCIŠKUS ASYŽIETIS, *Avvisi spirituali*, III. 6.

⁴⁶ KTK, kan. 618–619; plg. VISUOTINIS VATIKANO II SUSIRINKIMAS, Dekretas dėl vienuoliškojo gyvenimo tinkamo atnaujinimo *Perfectae caritatis*, 14.

25. Ypač svarbus ir vertas apmąstymo yra Vyresniojo-Įkūrėjo santykis naujai įsikūrusiose bendruomenėse. Nors reikia dėkoti Šventajai Dvasiai už daugybę charizmų, kurios pagyvina Bažnyčios gyvenimą, tačiau negalime slėpti dvejonių dėl elgsenos, kurioje dažnai pastebimas ribotas klusnumo suvokimas, galintis tapti pavojingu. Kai kuriais atvejais skatinamas ne bendradarbiavimas su „veikliu ir atsakingu klusnumu“⁴⁷, bet infantilus pasidavimas ir skrupulinga priklausomybė. Tokiu būdu galima pažeisti asmens orumą ir net jį pažeminti.

Šiose naujose bendruomenėse, o ir kituose kontekstuose, ne visuomet teisingai suprantama ir ne visuomet tinkamai laikomasi atskirties tarp *foro esterno* ir *foro interno*⁴⁸. Tvirtas minėtos atskirties užtikrinimas leidžia išvengti nereikalingo kišimosi, kuris gali sukelti vidinės laisvės trūkumo, psichologinės priklausomybės situacijas, o tai gali vesti į tam tikrą sąžinės kontrolę. Šiais, kaip ir kitais atvejais, reikia neskatinėti narių perdėtos priklausomybės, kuri gali išvirsti į mėgdžiojimo formas, balansuojančias ant psichologinio smurto ribos. Be to, šioje srityje aiškiai matomas poreikis atskirti vyresniojo ir įkūrėjo vaidmenis.

26. Iš suvienodinto bendruomeninio gyvenimo, kuris nepalieka erdvės originalumui, atsakomybei ir nuoširdiems broliškiems santykiams, kyla skurdus dalijimasis realiame gyvenime. Šių santykių pažeidimas labai akivaizdžiai matomas tame, kaip konkrečiai įgyvendinamas evangelinis materialinių gėrybių bendrumas, ir tai iškreipia broliškus ryšius bendruomenėje. Popiežius Pranciškus įspėja: „Dabar išgyvenama finansinė krizė

⁴⁷ VISUOTINIS VATIKANO II SUSIRINKIMAS, Dekretas dėl vienuoliškojo gyvenimo tinkamo atnaujinimo *Perfectae caritatis*, 14.

⁴⁸ Į tai atkreipiamas ypatingas dėmesys kan. 630.

verčia užmiršti tai, kad jos ištakos yra gili antropologinė krizė – pirmenybės žmogui neigimas!⁴⁹

Per savo ilgą istoriją pašvęstasis gyvenimas gebėjo pranašiskai priešintis kaskart, kai ekonominė galia grasino pažeminti žmones, ypač vargingiauosius. Dabartinėje globalinės finansinės krizės situacijoje, apie kurią mums nuolat primena popiežius Pranciškus, pašvęstieji yra pašaukti būti tikrai ištikimais ir kūrybingais, kad nepristigtų bendro gyvenimo pranašystės bendruomenių viduje ir solidarumo kitų, ypač neturtingųjų ir silpniausiųjų atžvilgiu.

Perėjome nuo namų ūkio ekonomikos prie administracinių ir vadybos procesų, kurių beveik nebepajėgiame kontroliuoti, ir tai akivaizdžiai parodo mūsų silpnąją pusę, o pirmiausia, mūsų nepasirengimą. Nedelsiant turime susirūpinti skaidrumu, kalbant apie ekonominę ir finansinę sritis. Tai pirmasis žingsnis, norint sugrįžti prie tikrai evangelinio materialinių gėrybių bendrumo bendruomenių viduje ir konkretaus dalijimosi tuo turtu su tais, kurie gyvena šalia mūsų.

27. Turto paskirstymas bendruomenėse visada tebūna atliekamas atsižvelgiant į teisingumą ir bendrą atsakomybę. Kai kuriais atvejais galime konstatuoti vos ne griežtą režimą, kuris pažeidžia esminius gyvenimo brolijoje pamatus, o juk „vyresnybė pašaukta skatinti asmens kilnumą“⁵⁰. Negalima priimti tokio vadovavimo stiliaus, kuriame keleto narių ekonominis savarankiškumas reiškia visišką kitų priklausomybę, ir taip dingsta priklausymo

⁴⁹ PRANCIŠKUS, Ap. par. *Evangelii gaudium* (2013 m. lapkričio 24 d.), 55.

⁵⁰ PAŠVĖSTOJO GYVENIMO INSTITUTŲ IR APAŠTALIŠKOJO GYVENIMO DRAUGIŲ KONGREGACIJA, Instrukcija *Vadovavimo tarnystė ir klusnumas. Faciem tuam, Domine, requiram* (2008 m. gegužės 11 d.), 13c.

vieni nuo kitų jausmas, neužtikrinama lygybė, tegu ir pripažįstant vaidmenų bei tarnysčių skirtingumą.

Atskirų pašvęstųjų gyvenimo stiliaus reglamentavimas neatleidžia nuo rimto ir protingo svarstymo apie Instituto neturtą, kaip vertinimo, veiksmo ir liudijimo, reikšmingo Bažnyčioje ir Dievo tautoje.

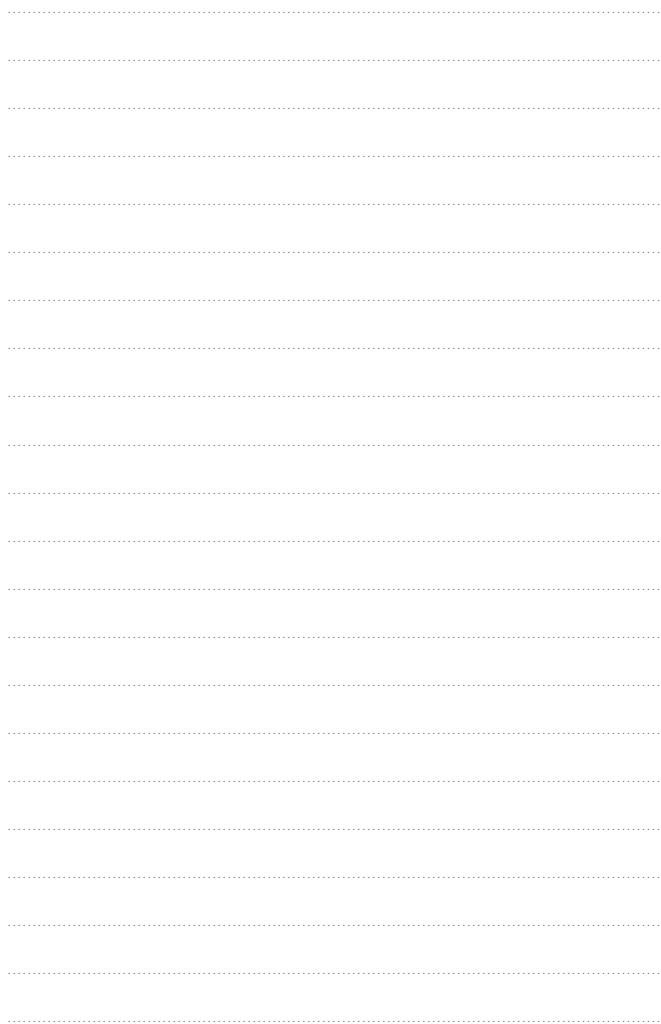
28. Pašvęstieji ir pašvęstosios, giliai pripažindami, kad būti yra svarbiau nei turėti, kad etika yra svarbiau nei ekonomika, turėtų priimti kaip savo veikimo šerdį solidarumo, dalijimosi etika, vengdami sutelkti išteklių valdymą mažumos rankose.

Instituto administruojamos įstaigos nėra uždara grandinė, kitaip jos neišreiškia bažnytinio dėmens. Institutų turtas yra Bažnyčios turtas ir dalyvauja tų pačių tikslų siekime evangeliniu būdu: asmens augimo skatinimo, misijos, bei solidaraus dalijimosi iš artimo meilės su Dievo tauta. Ypač rūpestis vargšais ir jų globa, įgyvendinami kaip bendras įsipareigojimas, gali suteikti Institutui naujo gyvybingumo.

Šis solidarumas, be abejonės, jau išgyvenamas kiekvieno Instituto ir kiekvienos bendruomenės viduje, turi būti išplėstas ir į kitus Institutus. *Apaštališkajame laiške visiems pašvęstiesiems* popiežius Pranciškus kviečia į „bendrystę tarp įvairių institutų narių“⁵¹. Kodėl nepagalvojus ir apie tikrą bendrystę ekonominėje srityje, ypač su tais Institutais, kurie susiduria su tikro nepritekliaus situacijomis, sudedant kartu savo išteklius?⁵² Tai

⁵¹ PRANCIŠKUS, *Apaštališkasis laiškas visiems pašvęstiesiems* asmenims pašvęstotojo gyvenimo metų proga (2014 m. lapkričio 21 d.), II, 3.

⁵² Plg. PAŠVĖSTOJO GYVENIMO INSTITUTŲ IR APAŠTALIŠKOJO GYVENIMO DRAUGIJŲ KONGREGACIJA, Aplinkraštis *Linee orientative per la gestione dei beni negli Istituti di vita consacrata e nelle Società di vita apostolica* [*Orientacinės*

III. PARENGTI NAUJUS VYNMAIŠIUS

29. Jėzus daugelį kartų išpėjo savo mokinius apie tendenciją Evangelijos skelbimo naujumą sugrąžinti prie senų įpročių, rizikuojant sumenkinti jį iki vien kartojimo to, kas buvo, *ethos*. Kartu su *jauno vyno*, kurį reikia pilti į *naujus vynmaišius*, palyginimu esame kviečiami leisti, kad mums vadovautų palaiminimų logika. Kalno pamokslas yra *magna charta* kiekvieno mokinio kelionei: *Jūs esate girdėję, kad buvo pasakyta... o aš jums sakau* (plg. Mt 5, 21. 27. 33. 38. 43). Nurodydamas kryptį, kurios reikia laikytis, Viešpats mus dar išpėja sergėtis kiekvieno legalistinio raugo pavojaus: *Žiūrėkite, saugokitės...* (Mk 8, 15; Mt 16, 11; Lk 12, 15).

Jėzaus žodžių ir gestų visuma nuolatos kreipia į nesibaigiantį atsivėrimo *Karalystės naujumui* procesą. Pirmas šio atsivėrimo žingsnis yra ištyrimas/atpažinimas ir atmetimas viso to, kas prieštarauja esminėms ištikimybės Dievui vertybėms, ištikimybės, kuri pasireiškia atvirumu tarnystei: *tarp jūsų yra ne taip* (plg. Mk 10, 43). Jėzaus Kristaus gyvenimas yra *naujo veikimo būdo* istorija, kurioje išsiskiria *naujas gyvenimas* jo mokinių, pašauktų būti jautriais naujai logikai ir naujiems Evangelijos siūlomoms prioritetams.

Ištikimybė Šventojoje Dvasioje

30. Pirmoje šių *Gairių* dalyje pateikta vis dar atvirų iššūkių analizė turi mus atvesti prie šio evangelinio slenksčio pasirengusius pripažinti probleminius dalykus, kad visiems atvertume naujus vilties kelius. Čia analogiškai galime pritaikyti tai, ką siūlo popie-

žius Pranciškus: „Misionieriškosios pakraipos pastoracija reikalauja atsisakyti patogaus pastoracinio kriterijaus „taip visada daryta“. Visus kviečių drąsiai ir kūrybiškai iš naujo apmąstyti savo atitinkamos bendruomenės tikslus, struktūras, evangelizacijos stilių ir metodus“⁵⁵.

Kalbama apie atradimą naujų *kelių*, vedančių į pašvęstojo gyvenimo evangelinio ir charizmatinio liudijimo autentiškumą; apie išvėlgimą/atpažinimą ir tuomet reikalingų išgryninimo bei išgydymo nuo *blogybės ir nelabumo raugo* (plg. *1 Kor 5, 8*) procesų pradžią. Šiame uždegančiame ir daug pastangų reikalaujančiame procese neišvengiamos įtampos ir kančia gali būti naujo gimimo ženklas. Išties jau esame ant naujų apibendrinimų slenksčio, kurie užgims su *vidinėmis* ir *neišsakomomis dejonėmis* (plg. *Rom 8, 23. 26*) ir kantrių kūrybiškos ištikimybės⁵⁶ praktikavimu.

31. Kasdieniai popiežiaus Pranciškaus kvietimai į džiugų evangeliškumą be veidmainystės yra paskatinimas tapti paprasčiausiais, kad iš naujo atrastume mažutėlių tikėjimą ir šventųjų narsą. Evangelinis originalumas (*Mk 10, 43*), kurio įkūnyta pranašyste trokšta būti pašvęstasis gyvenimas, pasireiškia konkrečiomis nuostatomis ir pasirinkimais: tarnystės pirmenybė (*Mk 10, 43–45*) ir nuolatinis ėjimas prie vargstančių bei solidarumas su pačiais mažiausiais (*Lk 9, 48*); asmens orumo iškėlimas nepaisant to, kokioje situacijoje jis gyvena ir kenčia (*Mt 25, 40*); subsidiarumas kaip abipusio pasitikėjimo ir dosnaus visų su visais bendradarbiavimo praktikavimas.

⁵⁵ PRANCIŠKUS, Ap. par. *Evangelii gaudium* (2013 m. lapkričio 24 d.), 33.

⁵⁶ JONAS PAULIUS II, Ap. par. *Vita consecrata* (1996 m. kovo 25 d.), 37.

32. Kad galėtume atsiliepti į Dvasios kvietimus ir į istorijos provokacijas, verta prisiminti, kad „Pašvęstasis gyvenimas *glūdi pačioje Bažnyčios širdyje* kaip svarbiausias jos pasiuntinybės elementas, nes „ryškiai atskleidžia bei rodo krikščioniškojo pašaukimo gelmes“ ir visos Bažnyčios – Sužieduotinės siekimą susivienyti su savo vieninteliu Sužieduotiniu“⁵⁷. Tad ženklų prigimtis, kuri būdinga pašvęstajam gyvenimui Dievo tautos istoriniame kelyje, suteikia jam privilegijuotą vietą evangelinės pranašystės tėkmėje. Šis pranašiškas bruožas yra jo charizmatinės prigimties ženklas ir vaisius, todėl pašvęstasis gyvenimas yra išradingas ir originalus. Tai reikalauja nuolatinio atvirumo signalams, kurie ateina iš Dvasios, net *klausytis vėjo* (plg. *1 Kar* 19, 12). Tik toks nusiteikimas leidžia atpažinti slaptus malonės kelius (plg. *Jn* 3, 8) ir netgi atgimti naujai vilčiai dėl Žodžio vaisingumo (plg. *Jn* 4, 35).

33. Tapatybė, su visa savo svarba, nėra nekintamas teorinis dėmuo, bet augimo procesas, kuriuo dalijamasi. Kartų skirtumai, įkultūrinimas, daugiakultūriškumas ir tarpkultūriškumas, vis labiau būdingi pašvęstojo gyvenimo institutams, iš vargo pakalnės gali tapti iššūkio erdve tikrai nuoširdžiam bendruomeniškam dialogui Kristaus meilėje. Tiktai taip kiekvienas jausis įtrauktas ir turintis atsakomybę *bendruomeniniame projekte* „taip, kad taptų visiems tarpusavio pagalba, realizuojant kiekvieno asmeninį pašaukimą“⁵⁸.

⁵⁷ *Ten pat*, 3.

⁵⁸ *KTK*, kan. 602.

Šie poreikiai reikalauja pakeisti struktūras taip, kad jos būtų parama visiems, atnaujindamos pasitikėjimą, kuris iš naujo uždegtų dinamišką ir brolišką ištikimybę.

Formacijos modeliai ir ugdytojų formavimas

34. Per pastaruosius metus formacijos sritis patyrė gilius metodų, kalbėjimo būdų, dinamikos, vertybių, tikslų, etapų permainas. Popiežius Pranciškus pabrėžė: „Reikia nuolat galvoti Dievo tautoje, jos viduje. [...] Turime formuoti ne administratorius, valdytojus, bet tėvus, brolius, bendrakeivius“⁵⁹, ir dar: „Formacija yra rankų darbo meistrų, o ne policijos darbas“⁶⁰.

Didelė dalis Institutų, kad atsiliptų į naujus poreikius, gerai pasidarbavo, parengdami savo *Ugdymo planą* (lot. *Ratio formationis*). Visgi pastebimas ryškus neatitikimas tarp jų žodyno, kokybės ir mistagoginės išminties. Nepaisant to, kad šie *Planai* šviežiai sudaryti, būtina peržiūrėti tas „receptų knygas“, kurios nukopijuotos viena nuo kitos. Ir tai dėl to, kad formacijos klausimas yra esminis aspektas pašvęstojo gyvenimo ateičiai.

35. Ypač išskirtinio dėmesio reikia *nuolatinei formacijai*, kaip pabrėžė popiežius minėtame dialoge su Generaliniais vyresniaisiais.

a) Nuolatinę formaciją reikia kreipti atsižvelgiant į bažnytinę pašvęstojo gyvenimo tapatybę. Tai nėra tik žinių pateikimas apie naujas teologijos kryptis, Bažnyčios normas ar naujas su Instituto istorija ar charizma susijusias studijas. Nuolatinės

⁵⁹ PRANCIŠKUS, *Pažadinkite pasaulį*. Popiežiaus Pranciškaus pokalbis su generaliniais vyresniaisiais, *La Civiltà Cattolica*, 165 (2014/I), 11.

⁶⁰ *Ten pat*, 10.

formacijos uždavinys yra įtvirtinti, o dažnai ir iš naujo atrasti savo vietą Bažnyčioje tarnaujant žmonijai. Neretai šis darbas sutampa su klasikiniu *antruoju atsivertimu*, kuris būtinas kertiniais gyvenimo momentais, tokiais kaip amžiaus vidurys, *krizinė* situacija ar pasitraukimas iš aktyvaus gyvenimo dėl ligos ar senyvo amžiaus⁶¹.

b) Visi esame įsitikinę, kad formacija turi trukti visą gyvenimą. Visgi turime pripažinti, kad dar nėra nuolatinės formacijos kultūros. Šis trūkumas yra dalinio ir per siauro mentaliteto nuolatinės formacijos klausimu padarinys, todėl jaučiamas menkas dėmesys jos svarbai ir minimalus pačių pašvęstųjų asmenų išitraukimas. Žvelgiant iš pedagogikos taško, dar neturime radę konkrečių kelių nei individualiai, nei bendruomeninei formacijai, kurie padėtų jai tapti realiu augimo kūrybiškoje ištikimybėje procesu ir turėtų vertingų ir ilgalaikių pasekmių konkrečiame gyvenime.

c) Ypač sunkiai priimama mintis, kad formacija yra išties nuolatinė tik tuomet, kai ji yra įprasta, kai vyksta kasdienybėje. Vis dar palaikoma nepakankama arba sociologinė nuolatinės formacijos interpretacija, susijusi vien su pareiga atnaujinti žinias ar poreikiu laikas nuo laiko atsigaivinti dvasiškai, o ne nuolatinio išiklausymo ir dalijimosi iššūkiais, problemomis, perspektyvomis nuostata. Kiekvienas yra pašauktas leisti, kad jį paliestų, ugdytų, provokuotų, apšviestų gyvenimas ir istorija, tai, ką skelbia ir ką švenčia, vargšai ir atstumtieji, artimi ir toli esantys.

d) Be to, reikia išsiaiškinti pradinės formacijos vaidmenį. Ji negali pasitenkinti vien ugdymu paklusnumui ir sveikų grupės įpročių bei tradicijų laikymuisi, bet turi padėti jaunam pašvęsta-

⁶¹ Plg. JONAS PAULIUS II, Ap. par. *Vita consecrata* (1996 m. kovo 25 d.), 70.

jam tapti tikrai nuovokiu (lot. *docibilis*). Tai reiškia ugdyti širdį, kuri yra laisva visą gyvenimą mokytis iš kiekvienos dienos įvykių Kristaus būdu, kad galėtų tarnauti visiems.

e) Ypatingai būtinas ir susijęs su šia tema yra taip pat ir struktūrinės-institucinės nuolatinės formacijos dimensijos permatymas. Kaip kadaise, po Tridento Susirinkimo, atsirado seminarijos ir noviciatai pradiniam ugdymui, taip šiandien esame kviečiami sukurti tokias formas ir struktūras, kurios būtų parama kiekvieno pašvęstojo kelyje link vis didesnio supanašėjimo su Sūnaus nusistatymu (plg. *Fil 2,5*). Tai būtų nepaprastai iškalbingas institucinis ženklas.

36. Vyresnieji yra pašaukti būti greta pašvęstųjų asmenų visuose sunkumuose, susijusiuose tiek su asmeniniu, tiek su bendruomeniniu gyvenimu. Ypatingas vyresniųjų uždavinys yra per nuoširdų ir konstruktyvų dialogą palydėti tuos, kurie yra formacijoje arba kokiomis nors pareigomis prie to prisideda. Atsižvelgiant į iškilusius sunkumus, yra būtina skatinti brolišką gyvenimą, kuriame žmogiškieji ir evangeliniai elementai rastų pusiausvyrą, kad kiekvienas jaustųsi atsakingas už visus ir tuo pat metu būtų pripažįstamas kaip būtinas bendruomenės kūrimui. Išties, būtent bendruomenė yra visa apimančios nuolatinės formacijos vieta.

37. Reikia tinkamai parengti naujus profesinius sugebėjimus ir formuojant ugdytojus daugiakultūrinėse bendruomenėse. „Geros struktūros padeda, tačiau jų vienu nepakanka“⁶². Tarpprovincinės ar tarptautinės struktūros, kurių tikslas yra kandidatų

⁶² BENEDIKTAS XVI, Enciklika *Spe Salvi* (2007 m. lapkričio 30 d.), 25.

formacija, privalo parengti tokius ugdytojus, kurie būtų išties įsitikinę, kad „krikščionybė neturi vienintelio kultūros modelio, bet „likdama visiškai pati savimi, neišjudinamai ištikima Evangelijos skelbimui ir Bažnyčios tradicijai, turės daugybės kultūrų bei tautų, kuriose bus priimta bei suleis šaknis, veidą“⁶³. Tai lemia gebėjimą ir nuolankumą neprimesti vienos kultūrinės sistemos, bet pasėti į kiekvieną kultūrą Evangelijos sėklą ir savą charizmatinę tradiciją, rūpestingai vengiant „tuščiagarbiškos savos kultūros sakralizacijos“⁶⁴.

Naujų žinių ir kompetencijų sinergija gali duoti naudos ugdomajam palydėjimui ypač daugiakultūriniame kontekste, kad būtų galima įveikti asimiliacijos ar suvienodinimo formas, kurios ilgainiui vėl iškyla formacijos procese, ir ne tik, sukeldamos problemas, turinčias neigiamų pasekmių priklausymo Institutui jausmui ir ištvėrimui pašaukime sekti Kristų.

Link evangelinių santykių

Abipusiškumas ir daugiakultūriniai procesai

38. Mąstyti apie moterų pašvęstąjį gyvenimą – tai konkrečiai klausti savęs tiek apie institucijas, tiek apie pašvęstąsias moteris kaip atskirus asmenis ir kaip bendruomenę, atsižvelgiant į mūsų laikų sudėtingumą. Reikia turėti omenyje tai, kad per šiuos metus, ypač nuo *Mulieris dignitatem* (1988), Magisteriumas skatino ir palaikė požiūrį, gerbiantį kultūrinius ir bažnytinius procesus moteriškosios tapatybės atžvilgiu, ir tai akivaizdžiu (ar kartais paslėptu) būdu turi įtaką Institutų gyvenimui.

⁶³ PRANCIŠKUS, Ap. par. *Evangelii gaudium* (2013 m. lapkričio 24 d.), 116.

⁶⁴ *Ten pat*, 117.

Ypač kultūriniai skirtumai įpareigoja eiti dvigubu keliu, tiek išsiskyniant į savo specifinę kultūrą, tiek gebant peržengti jos ribas vis platesniu evangeliniu kvėpavimu. Vienuoliniais įžadais pašvęstasis pasirenka gyventi kaip tarpininkas tarp savo priklausymo konkrečiai kultūrai ir savo siekimo gyventi pagal Evangeliją, kuris neišvengiamai praplečia jo matymo lauką ir pagilina jautrumą. Iškilio skubus poreikis patyrinėti šią tarpininkavimo funkciją, neleidžiant, kad ją nustelbtų kultūrinių skirtumų detalės.

Iš šios perspektyvos matosi akivaizdi būtinybė iš naujo permąstyti pašvęstojo gyvenimo teologijos sudedamąsias dalis, įtraukiant moterų pasaulyje iškylančias problemas ir sujungiant jas su vyrų pasaulio problemomis. Specifinių elementų akcentavimas neturi nustumti į šalį to, kas yra bendražmogiška. Taigi, tikslinga vėl imtis tarpdisciplininių prieigų ne tik teologinėje srityje, bet ir humanitarinių mokslų srityje (su visomis jų sąsajomis).

39. Ypatingai skubaus ir tikslinio dėmesio reikalauja pastaruosiu metu vykstanti skubota internacionalizacija, ypač moterų institutuose, kur sprendimai dažnai priimami improvizuojant ir be atsargaus laipsniškumo. Reikia turėti omenyje tai, kad geografinis institutų išsiplėtimas nebuvo lydimas atitinkamo stilių ir struktūrų, mąstymo schemų ir žinių apie kultūras, leidžiančių tikrą įkultūrinimą ir integraciją, peržiūrėjimo. Ypač šio atsinaujinimo trūksta padedant moterims pajusti savo vertę Bažnyčioje ir visuomenėje, kaip nurodo ir popiežiaus magisteriumas. Menkas sąmoningumas šioje srityje ar, dar blogiau, moterų klausimo išbraukimas sulaukia negatyvių pasekmių ir padaro didelę žalą naujoms pašvęstųjų moterų kartoms. Išties, daugy-

bė moterų, pasivesdamos Institutui, kad būtų supažindintos ir formuojamos Kristaus sekimui, pasijunta verčiamos priiimti elgesio modelius, kurie jau yra pasenę, ypač kalbant apie tuos vaidmenis, kurie labiau primena „vergovę“, o ne tarnystę evangelinėje laisvėje.

40. Internacionalizacijos procesai turėtų įpareigoti visus Institutus (vyrų ir moterų) tapti solidaraus svetingumo laboratorijomis, kur dėmesys skirtingoms kultūroms gali įgauti jėgą ir niekur kitur nerandama, todėl labai pranašišką prasmę. Šis solidarus svetingumas sukuriamas per tikrą dialogą tarp kultūrų, kad visi galėtų atsiversti į Evangeliją, neatsižadėdami savo specifinių bruožų. Pašvęstojo gyvenimo tikslas bus ne išsilaikyti kaip nesikeičiančiam luomui skirtingose kultūrose, su kuriomis susidurs, bet nuolat išlaikyti evangelinį širdies atsivertimą, palaipsniui kuriant tarpkultūrinę žmogiškąją tikrovę.

Kartais kyla pavojus, kad nepakankamai įkultūrinta antropologinė-dvasinė moters tapatybės vizija gali užgesinti arba pažeisti narių (lot. *sodales*), esančių pašvęstojo gyvenimo institutuose, gyvybiškumą. Dar reikia labai daug nuveikti, kuriant ir palaikant bendruomenės modelius, tinkamus pašvęstųjų moteriškajai tapatybei. Tam reikia stiprinti dalijimosi ir seserystės santykių tarp vyresniųjų ir seserų struktūras. Jokia sesuo neturi būti nustumta į pavergimo būseną, o tai, deja, neretai sutinkama situacija. Tokia būseną skatina infantilizmas, kuris gali būti pavojingas ir užkirsti kelią visapusiškai asmens brandai.

Reikia budėti, kad atotrūkis, kuris skiria pašvęstąsias, esančias vadovavimo tarnystėje (įvairiais lygmenimis) ar administruojančias turtą (įvairiais lygmenimis), ir seseris, kurios nuo jų priklauso, netaptų kančios dėl nelygybės ir autoritarizmo šalti-

niu. Taip nutinka, kai pirmosios išvysto brandą ir projektavimo gebėjimus, o iš antrųjų atimamos net pačios elementariausios sprendimų priėmimo ir asmeninių ar bendruomeninių išteklių plėtros galimybės.

Vadovavimo tarnystė

41. Platesnėje pašvęstojo gyvenimo vizijoje, kruopščiai kurtoje nuo pat Susirinkimo, buvo pereita nuo sampratos, kad centrinėje vietoje yra vyresniojo vaidmuo, prie suvokimo, kad centre turi būti broliškos bendruomenės dinamika. Dėl to vyresnysis gali tik tarnauti bendrystei: tai tikras tarnavimas, lydint brolius ir seseris link sąmoningos ir atsakingos ištikimybės.

Iš tiesų, kalbėjimasis su broliais ar seserimis ir atskirų asmenų išklausymas tampa būtinas vadovavimo tarnystei, kad ji būtų evangelinė. Griebimasis vadybos metodų ar taikymo sudvasintų bei paternalistinių būdų, kurie laikomi „Dievo valios“ išraiška, yra sumenkinimas tos tarnystės, kuri pašaukta susidurti su kitų lūkesčiais, kasdiene tikrove ir vertybėmis, kuriomis gyvenama ir dalijamasi bendruomenėje.

Vadovavimo tarnystė: santykių modeliai

42. Vyresniojo ir pavaldinio santykių didžiausias iššūkis yra atsakingai dalyvauti bendro projekto įgyvendinime, peržengiant vien vykdymą paliepiamų, kurie tarnauja ne Evangelijai, o tik poreikiui išlaikyti esamą situaciją ar išspręsti skubius administravimo, ypač ekonominio, klausimus.

Pagal šią viziją gali būti vertinami prašymai, kuriuos dažnai gauna ši Dikasterija dėl Konstitucijų (perrašymo ir/ar pataisymų) patvirtinimo, kad būtų pereita prie galiojančios teisinės

terminologijos performulavimo, kalbant apie terminus vyresnysis ir pavaldinys. Būtent tai Susirinkimo dekretas *Perfectae caritatis* labai tiesiogiai kvietė daryti, kai nurodė: „Tegu gyvenimo, maldos ir veikimo būdas deramai atitinka šiandienę vienuolių kūno bei dvasios būseną, taip pat visur, pagal kiekvieno instituto pobūdį, tebūnie pritaikomas ir apaštalavimo reikmėms, kultūros reikalavimams, visuomeninėms bei ekonominėms aplinkybėms“⁶⁵.

43. Taigi, reikia skatinti tokią vadovavimo tarnystę, kuri kvieštų broliškai bendradarbiauti dėl bendros vizijos. Mūsų Dikasterija, eidama Susirinkimo nurodytu keliu, yra išleidusi Instrukciją *Vadovavimo tarnystė ir klusnumas. Faciem tuam, Domine, requiram* (*Tavo, Viešpatie, veido aš ieškau*), pripažindama, kad „šią temą būtina rūpestingai apmąstyti, pirmiausia dėl institutų ir bendruomenių vidiniame gyvenime per pastaruosius kelerius metus įvykusių permainų bei poreikio atsižvelgti į pasiūlymus, pateiktus naujausiuose Magisteriumo dokumentuose apie pašvęstojo gyvenimo atnaujinimą“⁶⁶.

Išties, negali nekelti susirūpinimo tai, kad praėjus daugiau nei penkiasdešimčiai metų nuo Susirinkimo pabaigos, vis dar išlieka vadovavimo stilių ir metodų, kurie yra toli nuo tarnystės dvasios ar jai prieštarauja, net išsigimdami į autoritarizmą.

⁶⁵ VISUOTINIS VATIKANO II SUSIRINKIMAS, Dekretas dėl vienuoliškojo gyvenimo tinkamo atnaujinimo *Perfectae caritatis*, 3.

⁶⁶ PAŠVĖSTOJO GYVENIMO INSTITUTŲ IR APAŠTALIŠKOJO GYVENIMO DRAUGIJŲ KONGREGACIJA, Instrukcija *Vadovavimo tarnystė ir klusnumas. Faciem tuam, Domine, requiram* (2008 m. gegužės 11 d.), 3.

44. Teisėtas asmeninis vyresniųjų autoritetas⁶⁷ kai kuriais atvejais supainiojamas su pasisavintu autoritetu, einant iki neteisinaigai suprasto protagonizmo, kaip įspėja popiežius Pranciškus: „Pagalvokime apie žalą, kurią Dievo Tautai padaro Bažnyčios vyrai ir moterys, kurie yra karjeristai, lipantys per galvas, kurie naudojami žmonėmis, Bažnyčia, broliais ir seserimis – tais, kuriems turėtų tarnauti – kaip tramplinu savo interesams ir asmeninėms ambicijoms. Jie padaro tikrai didelę žalą Bažnyčiai“⁶⁸. Ir ne tik, bet kas atlieka vadovavimo tarnystę turi sergėtis „nepasiduoti pasitikėjimo vien savo asmeniu pagundai, įsitikinimui, jog visa priklauso tik nuo jų pačių“⁶⁹.

45. Savimi besiremiantis autoritetas išsižada brolių ir seserų atsakomybės evangelinės logikos, silpnindamas juose tikėjimo tvirtumą, kuris turi juos vesti⁷⁰. Tokiu būdu patenkama į uždara ratą, keliantį pavojų tikėjimo žvilgsniui, kuris yra būtina sąlyga vyresniųjų vaidmens pripažinimui. Toks pripažinimas neapsiriboja vien tuo metu pareigas einančio asmens priėmimu, bet siekia daug toliau. Tai abipusis pasitikėjimas ir pasikliovimas tiesoje.

Ir konfliktų bei ginčų situacijose griebimasis autoritarinių formų įsuka nesusipratimų ir sužeidimų spiralę, kuri siekia toliau nei konkretūs atvejai ir Institute sėja pasimetimą bei nepa-

⁶⁷ Plg. KTK, kan. 618.

⁶⁸ PRANCIŠKUS, *Kalba Tarptautinės generalinių vyresniųjų sąjungos Plenarinės sesijos dalyviams* (Roma, 2013 m. gegužės 8 d.), 2.

⁶⁹ PAŠVĖSTOJO GYVENIMO INSTITUTŲ IR APAŠTALIŠKOJO GYVENIMO DRAUGIŲ KONGREGACIJA, Instrukcija *Vadovavimo tarnystė ir klusnumas. Faciem tuam, Domine, requiram* (2008 m. gegužės 11 d.), 25a.

⁷⁰ Plg. PAULIUS VI, Ap. par. *Evangelica testificatio* (1971 m. birželio 29 d.), 25.

sitikėjimą, kitaip tariant, sunkius padarinius artimai Instituto ateičiai. Tas, kuris yra pašauktas vadovavimo tarnystei, bet kurioje situacijoje negali pritrūkti atsakomybės jausmo, kuris visų pirma reiškia subalansuotą atsakomybę už brolius ir seseris. „Viso to galima pasiekti pasitikint brolių bei seserų atsakomybe, „žadinant jų savanorišką klusnumą pagarbos žmogaus kilnumui dvasia“ ir per dialogą, turint galvoje, kad prisirišimas turi atsirasti „tikėjimo ir meilės dvasia, sekant klusniuoju Kristumi“, o ne skatinamas kitokių motyvų“⁷¹.

46. „Nustatytam laikotarpiui paskirti vyresnieji neturi per ilgai užsibūti vadovaujamose pareigose be pertraukos“⁷². Ši Kano-nų norma vis dar yra pritaikymo etape, įvairių Institutų praktikoje yra nukrypimų, net ir reikšmingų. Priežastys, kuriomis dažniausiai pagrindžiamas kadencijos pratęsimas ilgiau nei numato savoji teisė, kalba apie susidariusią ekstremalią situaciją ar išteklių trūkumą, konkrečiai nurodant vietines bendruomenes. Institutui būdingų tradicijų įtaka prisidėjo prie išitvirtinimo tam tikro mentaliteto, kuris išties kliudo kaitai. Taip galiausiai tarnystės pareigos tampa pastovia pozicija. Su tuo susijusios savosios teisės normos, jeigu šiuo požiūriu yra netinkamos, turi būti peržiūrėtos; o jei yra aiškiai suformuluotos, jų turi būti laikomasi.

Atidžiai vertinant Vyresniųjų keitimosi sulėtėjimą, regis, labiau pastebimas susirūpinimas užtikrinti veiklą administravimo tęstinumą ir mažiau dėmesio skiriama bendruomenių dvasinio

⁷¹ PAŠVĖSTOJO GYVENIMO INSTITUTŲ IR APAŠTALIŠKOJO GYVENIMO DRAUGIJŲ KONGREGACIJA, Instrukcija *Vadovavimo tarnystė ir klusnumas. Faciem tuam, Domine, requiram* (2008 m. gegužės 11 d.), 14b.

⁷² KTK, kan. 624 § 2.

ir apaštalinio gyvybingumo poreikiams. Be to, vertinant bendruomenes, sąlygas kartų kaitai sudaro jaunosios kartos brolių ir seserų buvimas jose. Pasikeitimų atidėjimas galėtų būti supras-tas kaip nepasitikėjimas jų sugebėjimais bei galimybėmis, ir tai galiausiai sukurtų tuštumą, kurios vėliau, kaip gali paaiškėti, ne-bepavyks užpildyti.

47. Visi turime prisiminti tai, ką šia tema pasakė popiežius Pranciškus: „Pašvęstajame gyvenime išgyvenamas susitikimas tarp jaunų ir vyresnio amžiaus asmenų, tarp ištikimybės ir pra-našystės. Neturime to matyti kaip viena kitai prieštaraujančių tikrovių! Vyresnio amžiaus žmonėms yra gera perduoti išmintį jaunesiems; o jaunesiems yra gera surinkti šį patirties ir išmin-ties palikimą ir jį tęsti, ne tam, kad saugotų jį muziejuje, bet tęsti jį tvarkantis su iššūkiais, kuriuos mums iškelia gyvenimas, tęsti jį dėl savo vienuolinių šeimų ir visos Bažnyčios gerovės“⁷³.

Vadovavimo tarnystė: kapitulos ir tarybos

48. Šiame nuolatiname įžvelgimo/atpažinimo ir atsinaujinimo darbe ypač svarbios yra „Kapitulos (arba analogiški susirinki-mai), tiek dalinės, tiek generalinės, kurios kviečiamos tam, kad kiekvienas institutas pagal savo konstitucijų normas ir Šventosios Dvasios padedamas rinktų vyresniusius ar vyresniąsias ir surastų būdų savai charizmai bei savam dvasiniam paveldui įvairiomis istorinėmis ir kultūrinėmis aplinkybėmis išsaugo-ti ir suaktualinti“⁷⁴. Be to, Kapitula „privalo būti sudaryta taip,

⁷³ PRANCIŠKUS, *Homilija* Kristaus paaukojimo šventėje XVIII Pasaulinei Pašvęstojo gyvenimo dienai, Roma (2014 m. vasario 2 d.).

⁷⁴ JONAS PAULIUS II, Ap. par. *Vita consecrata* (1996 m. kovo 25 d.), 42.

kad atstovaudama visam institutui taptų tikru jo vienybės meilėje ženklų⁷⁵.

Svarstymas apie atstovavimą Kapituloje paliečia pačią to esmę: vienybė meilėje. Taisyklės ir procedūros, skirtos išrinkti seseris ir brolius į Kapitulas – ypač generalines – negali neatšizvelgti į pasikeitusią kultūrų ir kartų situaciją, kuri šiandien parodo daugelio pašvęstojo gyvenimo institutų ir apaštališkojo gyvenimo draugijų veidą. Daugiakultūrinė dimensija turi būti teisingai ir subalansuotai išreikšta Kapitulos sudėtyje.

49. Problema išryškėja, kai taisyklės ir procedūros pasirodo esančios netinkamos ar atgyvenusios, ir todėl atstovavimas nėra subalansuotas. Tada kyla rizika, kad Kapitulų sudėtis neatspindės kultūrinės įvairovės ar bus susiaurinta kartų apimtis. Kad būtų išvengta šių nukrypimų, būtina palaipsniui į atstovavimą įtraukti seseris ir brolius iš skirtingų kultūrinių regionų. Tai reiškia parodyti pasitikėjimą tais, kurie mūsų aplinkoje laikomi per jaunais, o kitose sferose – civilinėse ir kultūrinėse – dėl savo gebėjimų atitiktų reikalavimus prisiimti atsakingas pareigas. Procedūros turėtų būti lankstesnės, kad garantuotų platesnę ir toliaregiškesnę atstovavimą, siekiant užtikrinti pageidautinos ir gyvybingos ateities kūrimą.

Tai susiję ne vien su korektiškėmis procedūromis ir protin-gu nuolankumu renkantis metodą, bet reikia „kiek įmanoma labiau ieškoti Kristaus valios bendruomenės keliui“ – rašo *Taizè Regula* – ieškojimo dvasioje, išgrynintoje vien troškimo išžvelgti/atpažinti Dievo planą.

⁷⁵ KTK, kan. 631 § 1.

50. Kiekvieno Kapitulos nario valia, atvira Dvasiai, turi lydėti kiekvieną sprendimą asamblėjoje. Ji nenuvertina pasikeitimo išvalgomis ir požiūriais, kurie, nors ir skirtingi, prisideda prie tiesos ieškojimo. Tokiu būdu linkimas prie vienbalsio sutarimo ir galimybė jį pasiekti nėra utopiniai tikslai, bet, priešingai, išreiškia labai aiškų įsiklausymo ir bendro atvirumo Dvasiai vaisių.

Nebūtų apdairu išvargimą/atpažinimą nustumti į privačią Kapitulos narių sferą, tarsi Kapitula būtų paskirų asmenų reikalas. Reikia „susidraugauti su Dvasios dvelksmu“, o tai reiškia „klausyti to, ką Dievas mums sako mūsų situacijose“ Instituto viduje. Išvargimas/atpažinimas „nesustoja vien apibūdinamas situacijas, problematiką, [...] visad peržengia tai ir geba už kiekvieno veido, kiekvienos istorijos, kiekvienos situacijos pamatyti progą, galimybę“⁷⁶. Būtų gerai nepamiršti, kad Generalinė kapitula yra asmeninio ir visiems bendro paklusnumo Šventajai Dvasiai vieta. To nuolankaus klausymosi prašoma palenkiant protą, širdį ir kelius maldoje. Tokiame atsivertime kiekvienas Kapitulos narys sprendimo metu veikia pagal sąžinę ir vertina iš Šventosios Dvasios gautoje šviesoje Instituto gerį Bažnyčioje. Toks besimeldžiančio klusnumo nusiteikimas kaip konstanta jungia Generalinių Kapitulų istoriją, ir jos ne be pagrindo prasi-dėdavo Sekminių dieną.

51. Be to, Kapitulos metu išrenkamas generalinis Vyresnysis ir Vyresnioji. Pastaraisiais metais konstatuota tam tikra tendencija griebtis leidimo išimčiai prašymo (postulacijos). Institutas

⁷⁶ PRANCIŠKUS, *Kalba Romos vyskupijos bažnytinio susirinkimo proga* (2016 m. birželio 16 d.).

turi laikytis tvarkos, numatytos *Kanonų teisės kodekso* 180–183 kanonuose. Postulacijos imamasi tais atvejais, kuomet atsiranda kokių nors kliūčių kanoniniam to paties asmens išrinkimui arba reikalinga dispensa nuo reikalavimų asmeniui, susijusių su pareigomis ir numatytų bendrojoje ar savojoje teisėje, kaip pavyzdžiui: amžius, metai po įžadų⁷⁷ arba pareigybių tarpusavio nesuderinamumas⁷⁸. Dažniausiai pasitaiko kliūtis naujai išrinkti (ar patvirtinti) Generalinį vyresnįjį arba Generalinę vyresniąją po to, kai baigiasi visos Konstitucijose numatytos kadencijos. Minėtas atvejis parodo konteksto (Institūtų), asmeninių (jau einančių pareigas kandidatų) situacijų sudėtingumą ir ne paskutinėje vietoje yra nenumatytos aplinkybės, kurios veda prie kreipimosi į kompetentingą Dikasteriją su postulacija. Pateikiame keletą patikslinimų.

Postulacijos laikymas savaime suprantamu dalyku nėra geriausia prielaida rinkimų išvėlgimui/atpažinimui, tarsi iš anksto būtų atmetamos alternatyvios galimybės. Reikalinga dauguma yra „bent du trečdaliai balsų“⁷⁹. Šiuo kanonų nurodymu stengiamasi paskatinti pastangas iš anksto gerai apsvarstyti, ar tikrai reikalinga postulacija. Kolegialiai vykdoma bendra atsakomybė taip pat reiškia atsakomybę ištirti alternatyvius sprendimus. Kai kuriuose Institutuose tokia praktika įvedė išankstinių neformalių konsultacijų būdą. Siūlomoms gairėms turėtų padėti išvengti iš anksto nustatytos daugumos susiformavimo. Priešingu atveju gali būti labai lengvai pereita prie beveik iš anksto numatytos postulacijos.

⁷⁷ Plg. *KTK*, kan. 623.

⁷⁸ Plg. *KTK*, kan. 152.

⁷⁹ Plg. *KTK*, kan. 181 § 1.

52. Įprastai Generalinės kapitulos be aukščiausiojo moderatoriaus⁸⁰ renka Tarybą, kuri yra bendradarbiavimo Instituto valdyme organas. Iš kiekvieno Tarybos nario „tikimasi įtikinamo ir asmeniško įsitraukimo į savo Instituto gyvenimą bei misiją“⁸¹, „dalyvavimo, suteikiančio galimybių dialogui bei atpažinimui plėtotis“⁸² nuoširdumo⁸³ ir lojalumo dvasioje, „siekiant laiduoti Viešpaties, kuris apšviečia ir veda, nuolatinį buvimą“⁸⁴.

Jei su neišvengiamais sunkumais ir nesusipratimais nebus susitvarkyta laiku, jie gali pakenkti norui sutarti ir gebėjimui prieiti prie vieningos nuomonės Tarybos viduje. Bendradarbiavimo Instituto valdyme organas, rūpindamasis bendru Instituto gėriu, prisiima išipareigojimą taip pat rūpintis savo paties veikimu, neapleidžiant tų palydėjimo (dvasinio, profesinio ir specifinės formacijos) įrankių, kurie sukuria prielaidas toliaregiškam išvėgimui/atpažinimui. Išties Taryba turi pirmiausia užsiimti ne savo įvaizdžiu, bet ypatingai rūpintis savo, kaip bendradarbiaujančio Instituto valdyme organo, patikimumu.

53. Naujoji pašvęstojo gyvenimo Bažnyčioje geografija naujai perbraižo kultūrinę pusiausvyrą Institutų gyvenime ir valdyme⁸⁵. Tarptautinė Kapitulos sudėtis dažniausiai išreiškia ir dau-

⁸⁰ Plg. KTK, kan. 625 § 1.

⁸¹ PAŠVĖSTOJO GYVENIMO INSTITUTŲ IR APAŠTALIŠKOJO GYVENIMO DRAUGIJŲ KONGREGACIJA, *Iš naujo pradėti nuo Kristaus: atnaujinti išipareigojimą pašvęstajam gyvenimui trečiajame tūkstantmetyje* (2002 m. gegužės 19 d.), 14.

⁸² *Ten pat.*

⁸³ Plg. KTK, kan. 127 § 3.

⁸⁴ PAŠVĖSTOJO GYVENIMO INSTITUTŲ IR APAŠTALIŠKOJO GYVENIMO DRAUGIJŲ KONGREGACIJA, *Iš naujo pradėti nuo Kristaus: atnaujinti išipareigojimą pašvęstajam gyvenimui trečiajame tūkstantmetyje* (2002 m. gegužės 19 d.), 14.

⁸⁵ Plg. *Ten pat.*, 17.

giakultūrinę Tarybos konfigūraciją. Daugybės Pašvęstojo gyvenimo Institutų ir Apaštališkojo gyvenimo draugijų patirtis šiuo klausimu jau subrandino ilgametę tradiciją. Naujesni institutai vis dar mokosi, kad pajėgtų „katalikiškosios vienybės rėmuose išreikšti įvairių tautų ir kultūrų siekius“⁸⁶. Tai didelių pastangų reikalaujantis kelias, kuriam „reikia apsisvalyti ir bręsti“⁸⁷.

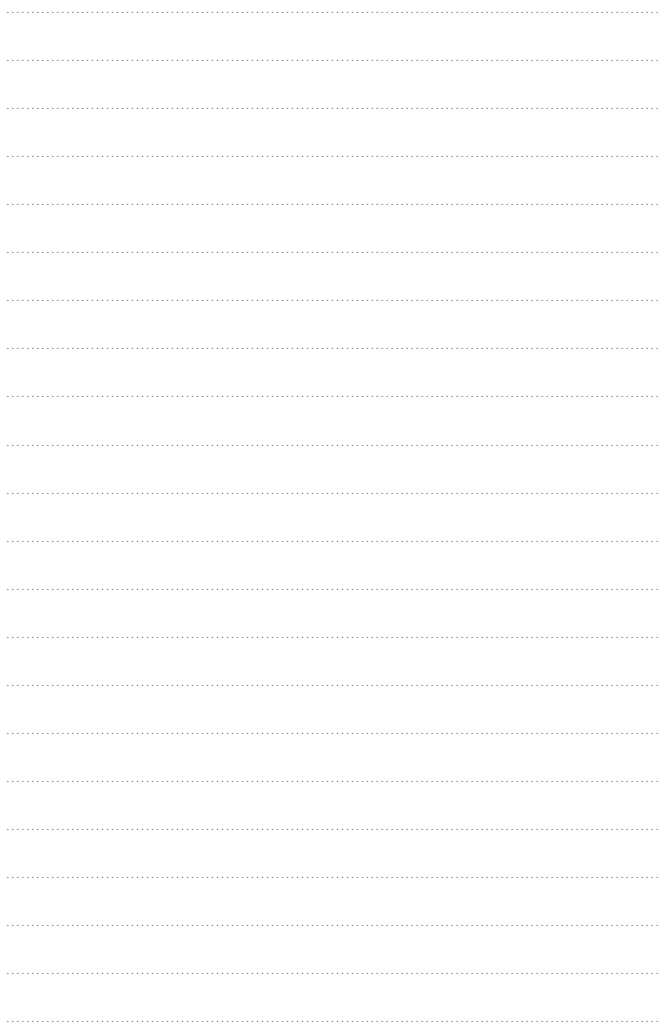
Pastaruoju metu vykstantys internacionalizacijos procesai yra tarsi laboratorijos, atvertos į ateitį, kuri negali būti improvizuojama dalykuose, susijusiuose su formacija atsakingoms pareigoms ir ypač Tarybos nario pozicijai. Kartų ir kultūrų kaita neturėtų pagrausinti tokių situacijų, kurios gali pažeisti vidinę Tarybos išvėlgimo/atpažinimo dinamiką ir tuo pačiu gerą Instituto valdymą.

Duosime keletą probleminių situacijų pavyzdžių: tinkami, bet dar nepakankamai pasiruošę ar per anksti į kandidatus siūlomi asmenys; vienuoliai, siūlomi rinkti labiau dėl kultūrinio pasiskirstymo negu dėl jų asmeninės patirties ir/arba kompetencijos įvertinimo; ne paskutinėje vietoje priverstiniai pasirinkimai dėl to, kad nėra kitų alternatyvų.

54. Brolių/seserų iš kitų kultūrų ir kitos kartos įtraukimas, žinoma, nekeičia tradicinio Tarybos vaidmens, tačiau daro įtaką pareigų ir jų sąveikos Tarybos viduje ir išorėje suvokimui. Kitokio požiūrio (analizės/problemų vertinimo) įnašas praplečia Instituto tikrovės supratimo horizontą: daugiau iš periferijos, nei iš centro. Kultūros ir kartų kaita, junginys, kuris jau pats savaime

⁸⁶ JONAS PAULIUS II, Ap. par. *Vita consecrata* (1996 m. kovo 25 d.), 47.

⁸⁷ PRANCIŠKUS, Ap. par. *Evangelii gaudium* (2013 m. lapkričio 24 d.), 69.

IŠVADOS

55. Viešpaties vynuogyne pašvęstieji ir pašvęstosios per šiuos posusirinkiminio atsinaujinimo dešimtmečius plušėjo dėdami daug dosnių ir drąsių pastangų. Dabar yra vynuogių skynimo ir *jauno vyno* metas, kurį reikia išspausti su džiaugsmu iš vynuogių ir kruopščiai supilti į tinkamus *vynmaišius*, kad brendimo laikui būdingas fermentavimasis nesulėtėtų užleisdamas vietą naujam stabilumui. *Jaunas vynas* ir *nauji vynmaišiai* yra kartu mums prieinami, pagaminti mums bendradarbiaujant pagal charizmas ir bažnytines bei socialines aplinkybes, vadovaujant Šventajai Dvasiai ir Bažnyčios atsakingiesiems. Atėjo metas kūrybiškai sergėti jų naujumą, kad išlaikytų tikrą Dievo palaiminto vaisin-gumo skonį.

Jaunam vynui reikia gebėjimo eiti toliau nei paveldėtieji modeliai, kad brangintų Dvasios pažadintas naujoves, su dėkingumu jas priimtų ir sergėtų iki kol visiškai susifermentuos, kad jos nebūtų laikinas dalykas. Taip pat ir *naujas drabužis*, apie kurį Jėzus kalba tame pačiame Evangelijos puslapyje, buvo pasiūtas per įvairius atsinaujinimo etapus ir dabar yra metas džiaugsmingai jį dėvėti Dievo tautoje.

56. *Jaunas vynas*, *nauji vynmaišiai* ir *naujas drabužis* rodo brandos ir atbaigimo metą, kuris negali būti statomas į pavojų neatsargiais deriniais ar taktiniais kompromisais: *sena* ir *nauja* neturi būti maišoma, nes ir viena, ir kita priklauso savo metui, tai skirtingo laiko ir pobūdžio vaisiai, ir reikia juos išsaugoti jų pačių autentiškume.

Vynuogyno šeimininkas, kuris padarė mūsų rankų darbą vaisingą ir vedė atsinaujinimo keliais, tegu leidžia mums tinkamais įrankiais ir kantria priežiūra sergėti mums patikėtą naujumą be baimės ir su atnaujintu evangeliniu užsidegimu.

57. Šventoji Marija, *jauno vyno Moterie*, sergėk mumyse troškimą žengti pirmyn klusnume Dvasios naujumui, atpažįstant Jos buvimo ženklą *jauname vyne*, kuris yra derliaus nuėmimo ir naujo sezono vaisius.

Padaryk mus paklusnius Jos malonei ir darbščius ruošiant *vynmaišius*, kurie galėtų išlaikyti, o ne išlaistyti besifermentuojančias vynmedžio sultis. Padaryk tvirtus mūsų žingsnius kryžiaus slėpinyje, kurio Dvasia prašo kiekvienam naujam sutvėrimui.

Išmokyk mus daryti tai, ką Kristus, tavo Sūnus, mums lieps (plg. *Jn 2, 5*), kad kasdien sėdėtume prie jo stalo: Jis yra *jaunas vinas*, per kurį dėkojame, gauname ir teikiame palaiminimą.

Maitink mumyse viltį, belaukiant dienos, kai gersime naują vynmedžio vaisių su Kristumi Tėvo Karalystėje (plg. *Mt 26, 29*).

*Šventasis Tėvas patvirtino šių Gairių paskelbimą
2017 m. sausio 3 d. posėdyje.*

Vatikanas, 2017 m. sausio 6 d.

Viešpaties Apsireiškimo šventė

Kard. João Braz de Aviz

Prefektas

José Rodríguez Carballo, O.F.M.

Arkivyskupas sekretorius

PRATYBOS

Šios pratybos yra skirtos toms Kongregacijoms, kurių vietinių bendruomenių nariai norėtų skaityti šias *Gaires* kartu. Perskaityta medžiaga galima dalintis pagal temas, kurioms aptarti yra siūlomi žemiau pateikti klausimai. Kongregacija gali numatyti skirtingų namų susitikimus šioms temoms aptarti. Tačiau rekomenduojamas pasidalinimo grupės narių skaičius – mažiau nei 10 žmonių. Grupės būtinai turėtų apimti skirtingų kartų bendruomenės narius, nes būtent šioje srityje skatinamas susiklausymas ir bendrystė.

Pratybas galima atlikti tokiu būdu:

- Vietos bendruomenė pasirenka temą (pasirenkamų temų eiliskumas nėra svarbus). Pasirenkami (du arba trys) klausimai, kurie ta tema vietos bendruomenei yra aktualūs.
- Bendruomenės atskiri nariai kurį laiką (savaitę ar dvi) skaito, gilinasi į dokumento dalį, kuri kalba apie pasirinktą temą (dokumento pastraipų numeriai yra pateikiami kartu su klausimais).
- Bendruomenės nariai meldžiasi ir stengiasi atpažinti, ką pasirinkta tema kiekvienam asmeniškai kalba Dvasia.
- Bendruomenės nariai susirenka pasidalinti savo išvalgomis (klausymas – esminė susitikimo dalis – ir pasidalinimas gali užtrukti iki valandos).
- Bendruomenė pasižymi išvalgas, kurios padėtų darniau gyventi brolišką/seserišką gyvenimą ir numato konkrečius žingsnius, kurie padėtų šias išvalgas įgyvendinti.

Temos:

- 1. Mūsų Bendruomenės atsinaujinimo istorija (iš Dokumento: 1–10 ir 30–33).** Kokius elementus matome pozityviai, kodėl? Kokie inovatyvūs (pažangūs) būdai neprigijo, kodėl? Kokį pasipriešinimą atsinaujinimui patyrėme kaip bendruomenė ir koks pasipriešinimas kilo bendruomenės viduje? Kas yra tas visuomet jaunas vynas, duotas mūsų Kongregacijai per įkūrėją? Kokie patogūs būviai mūsų bendruomenėje neleidžia jį priimti? Pranašiškas bendruomenės liudijimas. Kokie horizontai ir tikslai veriasi mūsų bendruomenei šiandien? Kaip juos atpažįstame?
- 2. Pašaukimo ugdymas (iš Dokumento: 10–16 ir 34–37).** Ar/kodėl jauni ir subrendę nariai palieka mūsų Kongregaciją? Kaip mūsų Bendruomenė auga autentiškame tarpusavio santykiyje? Ką konkrečiai galime padaryti, kad jauni nariai nesijaustų izoliuoti mūsų bendruomenėje? Kaip konkrečiai įgyvendiname nuolatinę formaciją? Kokie pasiūlymai nuolatinei formacijai galėtų būti naudingi ir praktiškai pritaikomi mūsų bendruomenei? Kaip ugdome Kongregacijos ugdytojus? Ar ugdytojas(-a) turi formacijos komandą, kuri jam (jai) padeda? Kaip kiekvienas galime konkrečiai prisidėti prie naujų narių formacijos?
- 3. Autoriteto iššūkiai (iš Dokumento: 19–28 ir 41–54).** Kaip šiandien galime išgyventi klusnumą? Kas yra bendras Dievo valios išvelgimas? Kaip jį atliekame mūsų bendruomenėse? Kaip padėti vyresniajam tarnauti bendruomenei su didesniu paprastumu ir įsiklausymu? Kaip mūsų bendruomenė reaguoja į galimus vyresniųjų autoritarinius poelgius? Kaip dirbama su infantilaus nusiteikimo nariais, kurie bijo ir nenori prisiimti bendros atsakomybės?

Kaip mūsų bendruomenėje priimamas naujas vyresnysis? Prisiminkime paskutinę Kapitulą, pasidalinkime mintimis, ar įvyko pokyčių Kongregacijos valdymo struktūrose? Jei neįvyko, kodėl? Kaip galime dalintis bendruomenės valdymo atsakomybe su jaunesniais nariais? Kaip konkrečiai galima nuo įprasto bendruomenės administravimo pereiti prie vedimo tarnystės, gebančios sužadinti tikrą sinodiškumą, skatinantį sinergijos dinamiškumą? Kaip veikia mūsų Kongregacijos Kapitulos? Ar jos atviros Šventajai Dvasiai? Ar veikli ir atsakinga yra Kongregacijos Taryba?

4. Vyrų ir moterų abipusio papildymo dovana (iš Dokumento: 17–18 ir 38–40). Ar mūsų bendruomenėje šiuo klausimu yra mąstymo disonansas, kuris skiria senus vienuolius nuo jaunųjų: vieniems santyčiai su vyrais (moterimis) pasižymi dideliu santūrumu ir net baime, o kitiems – atvirumu, natūralumu ir kartais perdėtu spontaniškumu? Kaip mūsų bendruomenės viduje yra priimamas moterų ir vyrų bendradarbiavimas ir bendravimas? Kaip ugdome naujos kartos supratimą apie vyrų ir moterų bendradarbiavimą ir bendrystę?

5. Nuovargis mūsų bendruomenėje (iš Dokumento: 8, 15 ir 33). Ar įtemptas veiklumas yra mūsų darbų ir tarnysčių stilius? Kokias nuovargio atmainas matome? Kokios yra nuovargio negatyviosios priežastys? Kaip ilsisi ir dvasiškai atsinaujina bendruomenės nariai ir bendruomenė kaip šeima?

Arba:

Bendruomenės nuovargio termometras. (Šis metodas tinka bendruomenėms, kuriose yra daugiau nei 9 nariai.) Kiekvienas įsivertina savo būseną (fizinę, emocinę ir psichi-

nę). Galima įsivertinimą atlikti atsakant į šiuos klausimus: Kas pareikalauja daugiausia mano energijos? Kas mane labiausiai vargina? Kada ir kiek aš ilsiuosi? Kas mane iš tikrųjų gaivina ir kiek tam turiu galimybių?

Vėliau būseną pažymima šioje „termometro“ skalėje:

- 1 – *esu pakankamai sveikas(-a), stiprus(-i) ir galiu pasirūpinti ir savimi, ir kitais.*
- 2 – *galiu pasirūpinti savimi ir dar kažkiek – kitais.*
- 3 – *esu „ant ribos“. Džiaugiuosi galėdamas(-a), pasirūpinti savimi ir bent savo pareigas atlikti.*
- 4 – *dar galiu pasirūpinti savimi, tačiau jau nelabai galiu padėti kitiems.*
- 5 – *nebegaliu pasirūpinti savimi, man pačiam(-iai) reikia kitų pagalbos.*

Gal būtų pravartu tą termometrą atvaizduoti schematiškai ir (jei labiau priimtina – anonimiškai) jame pažymėti savo savijautą. Po to bendruomenė aptaria situaciją ir siūlo, kaip galime spręsti iškilusius klausimus.

Kartu galima prisiminti ir aptarti: nuo ko mes labiausiai pavargstame kaip bendruomenė? Kur ir kaip mes atsigauname, pailsime?

Pratybas parengė:

**ses. Agnietė Ivaškevičiūtė OSB ir
ses. Viktorija Voidogaitė CC**

Versta iš: Congregazione per la Vita consacrata e le Società di vita apostolica: „Per vino nuovo otri nuovi“, 2017

Vertė Jogilė Teresa Ramonaitė

Redagavo sesė Asta Venskauskaitė ACJ

Leidėjai: Lietuvos aukštesniųjų vyresniųjų moterų konferencija
ir Lietuvos aukštesniųjų vyresniųjų vyrų konferencija

Ypatinga padėka „Magnificat komandai“

Maketavo Daiva Mikalainytė

Viršelio dizainerė Jūratė Karašauskienė

Spausdino UAB BALTOprint, Vilnius

Tiražas 500 egz.